

Upravišтво: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7,
— Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocanova ulica 2,
— Telefon št. 190.
Računi pri poš. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga št. 105.241,
78.180, Wlen št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455,
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopis se ne vračajo

Volitve v Zedinjenih državah

V torek so bile v Zedinjenih državah volitve v poslansko zbornico in v senat, pa še volitve guvernerjev v nekaterih zveznih državah. Najvažnejši in najbolj vidni so rezultati volitev v parlamentarno zastopstvo, saj se po njem najlažje razvidi politično razpoloženje prebivalstva in menjava v njem.

Poslanska zbornica se v Ameriki obnavlja na vsaki dve leti. Vsaki dve leti se vršijo volitve vseh poslancev, ki jih šteje zbornica vsega skupaj 435. Mandati so razdeljeni na ves teritorij Unije po številu prebivalstva, tako da odpade na nekatere zvezne države mnogo več poslanskih mest nego na druge, pač v skladu z večjim ali manjšim številom prebivalstva. Na okroglo 210.000 prebivalcev pride po eno poslansko mesto. So zvezne države, katerih vsaka ima več poslancev kakor pet, šest manjših zveznih držav skupaj. Država New York n. pr. volji 45 poslancev, Pennsylvania 34, Illinois 27, California 20, Ohio 24 poslancev, dočim odpade na šest majhnih držav samo po eno poslansko mesto, na šest po dve, na dve po tri itd.

Senat se voli po drugačnem načelu. Vanj pošlje vsaka zvezna država ne glede na svojo velikost in število prebivalstva po dva zastopnika. Funkcijska doba senata traja šest let, toda tako, da se vsaki dve leti obnavlja po ena tretjina senatorskih mest. Skupno število senatorjev znaša 96, potemtaka jih je bilo sedaj obnoviti 32. Predpisana starost za poslance v reprezentativno zbornico je 25 let, a za senatorje 30 let.

Splošno se je napovedovalo in pričakovalo, da se bo pri sedanjih volitvah pokazala sprememba v politični strukturi ameriških volilcev v tem smislu, da bodo demokrati nekoliko nazadovale, pa zato republikanci za nekaj napredovali. O obsegu, v katerem naj bi se gibal sprememba, so bili tudi v krogih, ki smatrajo, da so informirani o razpoloženju prebivalstva, negotovi. Vendar se zdi, da je zaokret proti republikanski strani večji, nego se je pričakovalo. V reprezentativni zbornici so razpolagali demokrati dosedaj s 330 poslanci od 435, kar je pomenilo vsekakor ogromno večino. V torek so izvolili v novo poslansko zbornico po dosedanjih poročilih le še 260 demokratskih kandidatov, kar pomeni, da ima Roosevelt samo še kakih 50 glasov nad absolutno večino. Republikanci so imeli dosedaj v reprezentativni zbornici le 90 mest, od slej pa bo v njej 160 republikanskih poslancev. Manjše politične skupine, ki so bile dosedaj zastopane v zbornici s 15 poslanci, so menda v glavnem ohranile svoje pozicije.

Podobna preorientacija se je uveljavila v volilnih izidih za senat, seveda tam v drugačni meri, ker so bile volitve delne in ker je razdelitev mandatov drugačna. Tamkaj so imeli od skupnega števila 96 mest dosedaj demokrati 75, a republikanci samo 17, dočim so odpadli štirje senatorji na manjše skupine. Po izidu torkovih volitev se je število demokratskih senatorjev zmanjšalo na 65, a število republikanskih v enakem razmerju povečalo.

Volitve v Zedinjenih državah ameriških so potem takem pokazale, da se je razpoloženje volilcev začelo odvrčati od Roosevelta in njegove politike. Kakor že rečeno, so v Ameriki ta rezultat pričakovali, dasi najbrž ne v tolikem obsegu. Eden vzrokov za pričnjenjo preorientacijo volilcev je že v ritmu običajnega nihanja ljudskega razpoloženja, ki si želi spremembe, pa se zato odvrča po neki dobi od vladajoče stranke, ako ni njeno delo združeno z izredno velikimi uspehi. Drugi del vzrokov za napredovanje republikancev je nedvomno v gospodarskem položaju. Zmaga demokratov je prišla po prvih letih ene najslabše krize, kar jih je dosedaj zadela ameriško in svetovno gospodarstvo. V zadnjih letih se je gospodarstvo v Zedinjenih državah kakor po drugod znatno izboljšalo in s tem je dana osnova za novo presojo politične vsmeritve ameriških volilcev. Trdi se, da je Rooseveltova reformna gospodarsko-socialna politika, znamenita »new deal«, na volilce vplivala bolj negativno nego pozitivno. Najbrž je tudi poznavalec razmer v Ameriki danes, ko se je najhujša kritična doba že znatno odmaknila, težko ugotoviti, kje so pravi vzroki za drugačno gledanje povprečnega Amerikana na politični položaj.

Nova sestava reprezentativne zbornice in senata daje slutiti, da bi mogle volitve predsednika čez dve leti dovesti zopet republikanskega kandidata na predsedniško mesto. Toda podoba je, da se Roosevelt ne da prav nič vplivati po teh tehtanjih, pa da misli svoje politične nazore izvajati z enako doslednostjo kakor dosedaj.

ISMET INENI IZVOLJEN ZA NOVEGA PREDSEDNIKA TURČIJE

Za naslednika Kemalu Atatürku je narodna skupščina soglasno izvolila njegovega dolgoletnega najožjega sotrudnika in zaupnika

Ankara, 11. novembra. d. Ko se je opolnoči vrnil predsednik vlade Dželal Bajar iz Carigrada v Ankaru, so ga na kolodvoru sprejeli zastopniki vseh civilnih in vojaških oblasti, kakor tudi vsi diplomatski predstavniki.

Ob 10. dopoldne se je sestala parlamentarna skupina narodne stranke, ki je skoro soglasno določila kot kandidata za novega predsednika turške republike Ismeta Inenija.

Seja velike narodne skupščine se je pričela ob 11. dopoldne. Takoj po otvoritvi je imel predsednik vlade Dželal Bajar govor, v katerem se je spominjal smrti predsednika Atatürka ter nato pozval poslance, naj izvolijo po določbah ustave novega predsednika republike. Glasovanje je bilo tajno. Izvoljen je bil za predsednika turške republike s 340 glasovi bivši predsednik vlade Ismet Ineni.

Po običajni praksi je popoldne predsednik Dželal Bajar podal novemu predsedniku republike Ismetu Ineniju ostavko svoje vlade. Novi predsednik je naprosil ministre, naj nadaljujejo svoje posle do sestave nove vlade, ki jo je zopet poveril Dželalu Bajarju.

Vlada določa sedaj spored pogrebnih svečanosti. Truplo bivšega predsednika republike Atatürka bodo izpostavili tri dni na mrtvaškem odru v Carigradu, nato pa ga bodo prepeljali v Ankaru. Kje bo Kemal Atatürk pokopan, še ni določeno. Kakor vse kaže, bo pogreb ustanovitelj nove Turčije prihodnje sredo ali v četrtek.

Danes so se zbrali akademiki in dijaki srednjih šol na Nacionalnem trgu, kjer so prisegli, da bodo posvečili vse svoje sile za obrambo načel republike, ki jih je postavil Kemal Atatürk.

Uradno poročilo

Ankara, 11. novembra. AA. Anatolska agencija poroča: Velika narodna skupščina se je sestala danes ob 11. dopoldne, da izvoli novega predsednika turške republike. Vsi narodni poslanci so bili navzočni na tej zgodovinski seji. Bili so prisotni tudi člani diplomatskega zbora in najvišji uradniki, kakor tudi druge ugledne osebnosti.

Takoj ob začetku je bilo prebrano ob največji tišini sporočilo vlade, da je umrl velik osvoboditelj Atatürk. Zatem je imel predsednik velike narodne skupščine govor, v katerem je izrazil svojo nepopisno bol in bol vsega turškega naroda ter poveljeval spomin na umrlega Kemala Atatürka. Predsednik je pozval vse navzočne k petminutnemu molku, da s tem izkažejo čast spominu velikega Atatürka, preden preidejo h glasovanju. Vsi navzočni so bili vidno ganjeni in slišali so se pritajeni vzdih. Nato se je začelo pomensko tajno

glasovanje. Ob 11.45 je bil sporočen izid volitev. Ismet Ineni je bil izvoljen soglasno s 348 glasovi za predsednika republike. Izvolitev so pozdravili vsi navzočni z navdušenim ploskanjem.

Novi predsednik Ineni je prišel v dvorano 20 minut pozneje in so ga poslanci navdušeno pozdravili. Najprej je prisegel, nato pa imel svoj govor. Ineni je zapustil palačo skupščine okoli 13. Prebivalstvo mu je priredilo burne manifestacije. Ob 15. je Ineni sprejel člane vlade, višje uradnike in generale.

Proti Kemalovi volji?

Ankara, 11. nov. o. Izvolitev Ismeta Inenija za predsednika republike je izzvala v tukajšnjih diplomatskih krogih ne glede na to, da je bil izvoljen skoro soglasno, precejšnjo pozornost. Opozarjajo na to, da je bil Ineni sicer 13 let najstarejši sodelavec pokojnega predsednika, da pa se je z njim pred dobrim letom dni iz povsem neznanih razlogov sprl in zap tuji nenadno podal ostavko na svoj položaj predsednika vlade. Ineni se s pokojnim prezidentom pozneje tudi ni več spravil in nekateri pravijo, da je bil izvoljen za njegovega naslednika proti njegovi volji.

Nov zunanji minister

Ankara, 11. novembra. AA. Mandatar predsednika republike Dželal Bajar je sestavil novo turško vlado, ki jo je potrdil predsednik republike Ismet Ineni. V novi vladi ni dosedanjega zunanjega ministra Ruždi Arasa in notranjega ministra Šukri Kaja. Zunanji minister je postal dosedanja pravosodni minister Karadzoglu, pravosodni minister podpredsednik narodne skupščine İlmî Uran, notranji minister pa dr. Faizid. Vsi drugi dosednji člani vlade so ostali na svojih mestih.

Čestitke

Nj. Vis. kneza namestnika

Beograd, 11. novembra. AA. Z ozirom na izvolitev Ismeta Inenija za predsednika turške republike je Nj. Vis. knez namestnik Pavle poslal brzojavko sledeče vsebine:

»Nj. Eks. Ismetu Ineniju, predsedniku turške republike — Ankaru. Pošiljam Vaši Ekselenci svoje najtoplejšje čestitke k izvolitvi za predsednika turške republike. Turki narod more mirno in z zaupanjem gledati v svojo bodočnost, ker ve, da bo najboljši sodelavec velikega pokojnega predsednika v bodoče vodil njegovo usodo. Pošiljam najiskrenejše želje za napredek in veličino prijateljske, zavezniške Turčije in za osebno srečo njenega predsednika. — Pavle.«

Prevoz Kemalovega trupla iz Carigrada v Ankaru

Velike pogrebne svečanosti v Carigradu — Ogromna udeležba prebivalstva — Pogreb v Ankari bo v sredo

Carigrad, 11. nov. br. Kmalu zatem, ko je 101 topovski strel objavil izvolitev novega predsednika republike, so v svečanem sprejedu prepeljali truplo pokojnega prvega predsednika Kemala Atatürka iz Dolma bagče na kolodvor, odkoder je bilo s posebnim vlakom prepeljano v Ankaru. Prevozu je prisostvovala nepregledna množica ljudstva, ki je kleeč tvorila špalir na vsej poti od palače do kolodvora. Preko Bospora je prepeljala krsto posebnar vojna ladja in se je pri tej priliki poklonila mrtvemu prezidentu vojna mornarica. Na vseh večjih postajah od Carigrada do Ankare se bo vlak ustavil, da se bo moglo ljudstvo pokloniti posmrtnim ostanom tvorca nove Turčije. Krsta bo prispela v Ankaru najbrže še le v ponedeljek opoldne. V Ankari bo svečan sprejem. Krsto bodo nato pol žili v narodni skupščini na mrtvaški oder, pogreb pa bo šele sredi ali proti koncu prihodnjega tedna, ker morajo počakati na prihod oficijelnih zastopnikov tujih državnih poglavarjev.

Naše zastopstvo

pri pogrebu

Beograd, 11. nov. AA. Jugoslovensko zastopstvo na pogrebu Kemala Atatürka bo

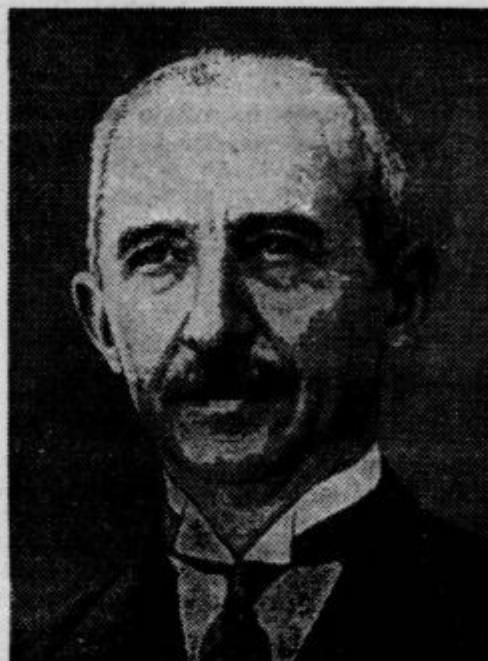
Evropo v teh časih nedvomno najbolj zanima ameriška zunanja politika, prav posebno oni stari problem, ali bo Amerika ostala v osamljenem položaju, ne brigačjo se za evropske zmede in težave, kakor tudi ne za azijske dogodke. V tem pogledu se bo gotovo pod vtisom torkovih volitev pozornost zunanje sveta, posebno Evrope, obračala vedno znova k poskusu odgovora na vprašanje, kakšna bi bila razlika med demokrasko in republikansko zunanjo politiko. Na splošno ne veljajo republikanci za trdnje zagovornike izolacijske politike nego demokrati. Toda prav sedaj se z mnogih virov naglašja, da je v tem pogledu malo razlike, saj tudi v demokraski življenju s ameriški Unijo še mnogo bolj razgibano kakor dosedaj.

do tvorili minister vojske in mornarice armijski general Mišutin Nedić kot šef delegacije, kr. poslanik v Ankari Branko Adjemović in častni adjutant Nj. Vel. kralja admiral Dragutin Prica. Delegaciji so pridruženi na službo še polkovnik Jivojin Jevremović, šef kabineta ministrstva vojske in mornarice podpolkovnik Petar Tomac in naš vojaški ataše v Turčiji.

★

Drugi predsednik turške republike

Ismet Ineni, prej Ismet paša, je dobil svoje ime o priliki, ko se je z zakonom izvedlo preimenovanje, po svoji slavni zmagi v prvi bitki v Ineniju. Rodil se je 1884 leta v Smirni kot sin uglednega sodnika. Zelo mlad je končal vojaško akademijo in je že z 21 let postal kapetan generalnega štaba. V nadaljnjem teku svoje kariere je zavzemal razna poveljstva in podobna mesta na važnih točkah azijske in evropske Turčije. Povsod se je izkazal s svojo vojaško preprostostjo, nesebičnostjo in železno disciplino do samega sebe. Udeleževal

se je prve in druge balkanske vojne ter vse svetovne vojne, v kateri se je odlikoval zlasti v krvavih borbah na Galipoliju. Ko je dobil polkovniški čin, je bil premeščen na sirijsko bojišče, kjer je ostal do konca vojne.

Ko je v začetku leta 1918 Kemal Atatürk prevzel poveljstvo nad sedmo armijo, je našel kot načelnika te armije polkovnika Ismeta, v katerem je takoj spoznal človeka, na katerega se da zmeraj računati. V takratnih silnih težavah in hudih borbah proti premočnemu sovražniku, se je rodilo sodelovanje med tema dvema znamenitima šefoma, sodelovanje, ki je imelo svojo zgodovinsko vlogo pri ustvarjanju in preporodu nove Turčije. Ko je v sosednih turških armadah nastopil popoln razpad, sta Mustafa Kemal in Is-

met paša v najtežjih okoliščinah vodila sedmo armado, ki se je umikala ne samo v popolnem redu, temveč je pri vsakem koraku nudila močan odpor angleško-indijskim četam ter jim prizadejala težke izgube.

Ko je Mustafa Kemal spomladi 1919 leta začel akcijo za prepoved Turčije, si je pritegnil za drugega glavnega sodelavca Ismeta pašo in ga postavil za glavnega poveljnika operativne vojske na maloazijskem bojišču proti Grkom. Z utrujeno slabo prehranjeno in nezadostno oboroženo vojsko je Ismet paša 9. januarja 1921 izvojeval v prvi bitki pri Ineniju znamenito zmago, s katero je za daljši čas zadržal grško ofenzivo. V odločilni bitki v Sakariji od 23. do 31. avgusta 1921 je Ismet paša vrhovno poveljstvo odstopil Mustafi Kemal paši. Oba skupno sta izvojevala odločilno zmago, ki je vrгла Grke iz Azije.

Po zmagi je Ismet paša postal predsednik vlade in kot tak desna roka Mustafa Kemala tudi na državnem polju. Kot prvi turški delegat na lausanski konferenci je z redko trdnostjo in vztrajnostjo dosegel mirovno pogodbo, kakršne se največji turški optimisti niso nadejali. Svojo vojaško slavo je Ismet tako ovenčal še s diplomatsko slavo. Ostal je potem zvesto in neuklonljivo ob strani Mustafa Kemala pri vseh važnih in drznih ukrepih, s katerimi se je v teku let prerodila današnja Turčija. Posebno odločnost je pokazal o priliki kurških uporov in o priliki zarote, s katero so hoteli prva leta pristaši prejšnje Turčije ovirati razvoj nove Turčije. Z malimi presledki je bil ministrski predsednik do leta 1937.

Jugoslovenci se še posebej spominjamo njegovega bivanja v naši državi v poletju 1937, ko ga je naš narod povsod, koder se je pojavil, priščno pozdravljali. Ismet Ineni je bil zmerom velik prijatelj Jugoslavije in v pomembni ideji »Balkan balkanskim narodom«.

Prezident češkoslovaške bo postal Chvalkovsky

Sporazum med praško, bratislavsko in podkarpatsko vlado — Predsednik vlade postane dr. Černy, Syrový pa bo imenovan za maršala — Sklep o razpustu političnih strank

Praga, 1. nov. w. Ministrski svet je imel popoldne sejo, ki sta ji prisostvovala tudi predsednika slovaške in podkarpatske avtonomne vlade. Po prejšnjem sporazumu v odboru vladne koalicije je bil soglasno sprejet sklep, da se postavi za volitve novega prezidenta kot enotni kandidat zunanji minister Chvalkovsky. Narodno predstavništvo bo sklicano prihodnji teden in bodo volitve prezidenta najbrže v sredo ali četrtek. Obenem je ministrski svet ugotovil končno stanje narodnega predstavništva. Na podlagi končne razmejitve odpade skupno 69 poslancev in 33 senatorjev.

Istočasno z volitvijo novega prezidenta bodo tudi v vladi izvršene važne spremembe. Kakor se doznava, bo general Syrový takoj po izvolitvi novega predsednika podal ostavko celotne vlade. Sestava nove vlade bo poverjena bivšemu notranjemu ministru Josef Černemu, zetu pokojnega Svehle. Zunanje ministrstvo bo prevzel Slovak Kot najstarejšega kandidata se imenujeta državni podtajnik slovaške vlade dr. Krno in sedanji češkoslovaški poslanik v Parizu dr. Osusky. Izmed katerih pa ima prvi več upanja, ker smatrajo, da je Osusky kolikor toliko kompromitiran kot diplomat prejšnjega režima.

Končno je vlada na današnji seji sklenila, da bo razpustila vse politične stran-

ke. Namestu dosedanjih strank bodo osnovane na Češkem, Slovaškem in v Podkarpatski Rusiji po ena vodilna stranka, poleg katere bo povsod pripuščena samo še ena opozicijska skupina.

Sedanji ministrski predsednik general Syrový bo po spremembi vlade imenovan za prvega češkoslovaškega maršala.

Slovaki dobe

tudi lastno vojsko?

Berlin, 11. nov. AA. DNB poroča iz Prage: Po vseh iz političnih krogov, je bil danes v Pragi dosežen sporazum med slovaškimi in češkimi zastopniki o bodočih odnosih med obema zveznima državama. Kakor se doznava, bo Slovaška dobila zelo dalekosežno samostojnost glede lastne uprave, kakor tudi glede ustanovitve lastne vojske pod slovaškim poveljstvom.

Begunci z zasedenega ozemlja

Praga, 11. novembra. o. Beguncev, ki so pribežali na Češko in Moravsko iz zasedenih ozemelj, so službeno našli 92 tisoč. Med njimi je 73.000 Čehov, 11.000 Nemcev, 6.700 Židov, nekaj Poljakov in Madžarov. Večina beguncev se je nastanila pri svojih znanih in sorodnikih, ostale pa so zbrali v 32 begunskih taboriščih.

Arabsko-židovska konferenca v Londonu

Angleška vlada bo upoštevala vse svoje mandatne obveznosti — Francija bo stalno obveščena o poteku konference

London, 11. novembra. b. Na posebno vprašanje je kolonialni minister Macdonald obvestil spodnjo zbornico, da se bo v kratkem začela v Londonu konferenca arabskih in židovskih delegatov za ureditev palestinskega vprašanja. Zaradi priprav konference je vlada že v stikih z Egiptom, Irakom, Arabijo, Jemenom in Transjordnijo. Razen navedenih držav zanima ureditev palestinskega problema tudi Sirijo in Libanon; ker pa sta ti dve deželi pod francoskim mandatom, ne bosta zastopani na londonski konferenci, pač pa bo francoska vlada o poteku konference stalno obveščena. Vlada si je nadalje pridržala pravico, da izključi od sodelovanja na konferenci one arabske poglavarje, ki so odgovorni za arabski upor, kar velja še posebej za jeruzalemskega muftija, ki bo gotovo izključen. Glede drugih arabskih poglavarjev morem reči samo to, da bo njih sodelova-

nje na konferenci odvisno od nadaljnega razvoja v Palestini. Konferenca ne bo sklopala z glasovanjem, temveč bo samo razpravljala. Angleška vlada bo upoštevala v razgovorih Balfourjevo deklaracijo ter vse svoje obveznosti, ki jih je prevzela z mandatom, kar pa seveda ne bo izključevalo predlogov za spremembo mandata. Končno je minister odklonil predlog laburističnega poslanca Nathana, da bi angleška vlada povabila na palestinsko konferenco v London tudi Ameriko in Poljsko kot zastopnici Židov.

Kitajski letalski napad na Kanton

Hongkong, 11. nov. o. Večje število kitajskih bombnikov je davi izvršilo drugi napad na Kanton. Kitajci so pri tem močno poškodovali letališče, na katerem se pobliž večje število japonskih vojakov.

Protižidovski val v Nemčiji

Izgredi so trajali pozno v noč in so včeraj na Goebbelsov poziv prenehali

Berlin, 11. nov. w. Protižidovski izgredi, ki so se pričeli včeraj v zgodnjih jutranjih urah, so se s kratkim opoldanskim presledkom nadaljevali ves dan in so zvečer po nastopu mraka dosegli vrhunec. V večernih urah so organizirane oborožene z železnimi drogovi, vidrale v se razbite trgovine in lokale in demolirale še to, kar je ostalo še celo. Zlasti na Kurfürstendammu in v Friedrichstrasse v Berlinu so se odigravali včerajšnji izgredi, ki so bili pri zori. Mnogiža je udarila v stanovanja in stikala za židi. Kjerkoli so našli kakšnega žida, so ga ubili ali mu poškodovali vse pohištvo pa zmetali na ulico, kar so bile natrpane z najrazličnejšimi pohištvom in drugimi predmeti, ki so jih ponekod nalagali na grmade in zažigali. Židje so se razpršili po ulicah, vendar so bili raznim incidentom izpostavljeni svojo aretacijo. Slični dogodki so se v večernih urah odigravali tudi v vseh drugih večjih mestih. Izgredi so trajali do pozno v noč in so prenehali šele na ponovne pozive propagandnega ministra Goebbelsa.

Današnji nemški listi pišejo samo o upravičenem ogorčenju nemškega naroda, ki se je maščeval za pariški atentat, za katerega smatra odgovornega slehernega žida. O izgredih samih objavljajo listi le kratka uradna poročila.

Propagandni minister Goebbels je danes dopoldne pozval vse v Berlinu akreditirane inozemske novinarje na konferenco, na kateri je novinarje pozival, naj poročajo o dogodkih objektivno in resnično ter se je ostro zavaroval proti vsakemu pretiravanju, ki se že pojavlja v gotovem delu inozemskih tiskov. Zagrožil je, da bo vsak inozemski novinar, čigar list bo poročal žaljivo za nemški narod, pozvan na odgovor.

Današnji »Völkischer Beobachter« objavila v zvezi s tem daljši članek ministra Goebbelsa, v katerem dokazuje, da pariški atentat ni dejanje atentatorja Grünspana, marveč rezultat židovske zarote, ki je bilo slično kakor v primeru Gustloffa poskušala nerazodena mladenčica, da je izvršil zločin. Židovska zarota že več tednov in mesecev neprestano hujša po svetovnem tisku na vojno proti Nemčiji in k umoru vodilnih nemških državnikov. Takih pro-

vokacij Nemčija ne bo več trpela. Prva posledica tega so dogodki, ki so se odigrali 10. novembra po vsej Nemčiji in ki kažejo, da je potrpežljivost nemškega naroda konec. Minister Goebbels posebno ostro žigosa pisanje ameriškega tiska ter opozarja na discipliniranost nemškega naroda, ki se je takoj odzval njegovemu pozivu, da naj opusti vsako nadaljnjo akcijo proti židom. Obenem napoveduje, da bodo v najkrajšem času izdani ukrepi vlade, ki bodo oster, a zaslužen odgovor židom.

Angleška demarš v Berlinu

Berlin, 11. nov. br. Dopoldne se je zglasil v zunanem ministrstvu odpravnik poslovskega poslanstva in intervencionalni zaradi včerajšnjih protižidovskih izgredov, pri katerih so bili prizadeti tudi angleški državljani. V imenu angleške vlade je zahteval, da mora dati nemška vlada popolno jamstvo za varnost življenja in imetja židov, ki so angleški državljani.

London, 11. novembra. br. Današnji angleški listi zelo obširno pišejo o protižidovskih izgredih v Nemčiji.

Prvi angleški listi, ki so objavili poročila o izgredih, so bili »The Times« in »The Daily Mail«. Oba lista sta objavila poročila, ki so bila zelo obširna in so vsebovala vse podrobnosti o izgredih.

Amerika ne bo povečala kontingenta naseljencev

Washington, 11. nov. AA. V zvezi s poročili iz Nemčije se v Washingtonu bolj kakor kdaj prej zanimajo za delo komisije za begunce v Londonu, poudarjajo pa, da se stališče vlade Zedinjenih držav glede vprašanja naseljavanja v nobenem primeru ni spremenilo. Ameriški diplomati zastopniki poudarjajo, da gre pri delu londonske komisije samo za možnost naseljavanja po obstoječih zakonih v državi, ki so zastopane v njej. V Zedinjenih državah je kontingente naseljencev določil kongres; kljub želji, da bi pomagali židovskim izseljencem, pa se ne more zahtevati od kongresa, da spremeni zakon, tem bolj, ker je v Zedinjenih državah že sedaj okrog 10 milijonov brezposelnih.

Proslava 20 letnice premirja

Pariz, 11. novembra. AA. O priliki 20-letnice premirja so bile danes v vsej Franciji velike svečanosti. Snoči so bile baklade, danes pa tradicionalne svečanosti pred grobom Nezanane junaka na trgu de l'Etoile. Grob je bil ves okrašen s cvetjem in venci. Ob osmih so se začeli zbirati bivši bojevniki, ob 10. so prišli zastopniki civilnih in vojaških oblasti, tuji atašeji in mnoge druge osebnosti, ki so se poklonile pred grobom.

V Beogradu

Beograd, 11. nov. p. Tu so bile danes na novem pokopališču, pred grobnico branilcev Beograda ter na vseh zavezniških vojaških pokopališčih velike svečanosti, ki so se jih poleg zastopnikov vojaških oblasti udeležili tudi zastopniki narodne skupščine, senata, prestolnice občine, bojevniki organizacij, ves diplomatski zbor in drugi dostojanstveniki. Pred spomenik branilcev Beograda je bilo položenih mnogo vencev.

Ob 11. je vse mesto izrazilo svoje spoštovanje žrtvam svetovne vojne in manifestiralo za mir. Ves promet je bil za dve minuti prekinjen. V saborni cerkvi je bila služba božja, ki jo je opravil episkop Dionizij z veliko asistenco duhovščine. Nj. Vel. kralja je zastopal general Dekaneva. Prisotni so bili tudi vsi člani admiraltete, generaliteta, zastopniki patriotskih organizacij in množica ljudi. Episkop Dionizij je imel po službi božji kratek govor o žrtvah za svobodo naroda in za mir.

Rojstni dan kralja Viktorja Emanuela

Ljubljana, 11. novembra. Danes je vsa Italija svečano proslavila 69. letnico svojega popularnega vladarja, kralja Italije in cesarja Abesinije Viktorja Emanuela III. Ko bo prihodnje leto ta predstavil vladarske dinastije, ki je zedinila Italijo, praznoval svojo sedemdesetletnico, se bo nevedno vsa Evropa spominjala njegove vladavine. Kralj Viktor Emanuel III. je zasedel prestol 1. 1900 in je torej že 38 let reprezentant kraljeve oblasti v Italiji. Pod njegovim vladanjem je dosegla zedinjena Italija svoj najvišji vzpon in pod vodstvom Mussolinija stopila med prve velesile sveta. Lansko leto je med drugim sklenila prijateljski sporazum z Jugoslavijo in tako vzpostavila na Jadranu mirno in plodno sodelovanje. Na italijanskem kraljevem dvoru niso bili nikdar pozabljeni stiki s slovenskim jugom, saj jih je odlično predstavljala kraljica, ki je — kakor znano — iz nekdanje črnogorske kraljeve rodbine.

V proslavo 69. rojstnega dne kralja in cesarja Viktorja Emanuela sta tukajšnji generalni konzul in gospa Guerrini Maraldi pripravila danes dopoldne v svojem stanovanju na Erjavčevi cesti recepcijo, ki so se je udeležili najodličnejši povabljeni gostje. Zastopane so bile vse naše oblasti z banom dr. Natlačenom na čelu, vojaško blast je predstavil divizionar gen. Lukić, mestno občino župan dr. Adlešič, cerkvene kroge knežof dr. Rožman, univerzo pa rektor dr. Kušej z nekaterimi profesorji. Navzoči so bili tudi konzul Francije, Nemčije in Poljske ter v velikem številu zastopniki gospodarskih, pa tudi kulturnih krogov in tiska. Goste sta ljubljeno sprejemala domačina z osebnim konzulatu. Recepcija je znova potrdila najboljšo voljo vseh naših krogov po prijateljskem sodelovanju z veliko italijansko sosedo.

Rim, 11. nov. AA. Kralj Viktor Emanuel III. je stopil danes v 70. leto svojega življenja in v 38. leto svojega vladanja. Povsod v Italiji so proslavili današnji dan, povsod so bile izobešene zastave, listi pa so objavili dolge članke, v katerih poudarjajo velike kraljeve zasluge za italijansko državo.

Končni izid volitev v Ameriki

Washington, 11. nov. w. Po končnih rezultatih volitev je v senatu 69 demokratov, 23 republikancev, 2 farmerja. I. progresist in en neodvisen poslanec, v poslanski zbornici pa 262 demokratov, 170 republikancev, 2 farmerja in 2 progresiste. V prejšnjem senatu je bilo 77 demokratov, 15 republikancev, 2 farmerja, en progresist in en neodvisni senator. V poslanski zbornici pa 334 demokratov, 89 republikancev, 5 farmerjev in 7 progresistov.

Boji ob Ebru

Pariz, 11. nov. AA. Republikansko uradno poročilo pravi, da so bili na bojišču ob Ebru odbiti hudi napadi sovražnika. Sovražnik je imel težke izgube. Nacionalisti so začeli močne protinapade na republikanske postojanke, ki traja na desnem bregu reke Segre. Boji še trajajo. Na vzhodnem bojišču so vladne čete odbile vse sovražne napade.

Poročilo nacionalističnega poveljstva pravi: Nacionalisti so na bojišču pri Ebru zavzeli več hribov, s katerih gospodujejo nad cesto od Compositosa do Asca. V teh bojih je bilo ujetih 400 republikancev. Na bojišču ob reki Segre so se ponosili vsi sovražni napadi. Republikanci so izgubili več sto vojakov, 2000 pa jih je bilo ujetih. Francove čete so zaplenile tudi 20 strojnic. Na castellonski fronti so republikanci napadali brez uspeha in so imeli hude izgube. Nacionalistični oddelki so začeli s protinapadi in zasledovanjem sovražnika.

Hud potres na Aljaski

London, 11. nov. br. Vse svetovne potresomerne postaje so snoči okrog 21.30 za beležile katastrofalen potres. Po prvih vesteh se je zdelo, da je potres zadel Japonsko, ker so bile prekinitve skoro vse zveze, pozneje pa se je izkazalo, da je bilo središče potresa na Aljaski ter da gre za največjo potresno katastrofo v zadnjih 30 letih. Na Japonskem so potres čutili izredno močno in je tudi tam napravil precej škodo, dočim podrobnosti z Aljasko še niso znane, ker so prekinitve vse zveze.

Stanje Nj. Vel. kraljice

Beograd, 11. novembra. AA. Zdravniško poročilo za 11. november 1938: Nj. Vel. kraljica je prebila noč po operaciji zelo dobro. Splošno stanje je popolnoma zadovoljivo. Temperatura 37,5, puls 94, pravičen in močan. Slabosti, ki so v zvezi z operacijo, prenaša Nj. Vel. kraljica potrpežljivo. — Prof. dr. Clairmont, dr. Ljubomir Zdravković.

Beležke

Shodi in sestanki JNS v južnih banovinah

Skoraj vsi člani glavnega odbora JNS so na terenu, kjer poročajo pristajem stranke o političnem položaju. V Vojvodini sta imela vrsto konferenc inž. Daka Popović in dr. Slavko Šecero. V paraćinskem, beliškem, ravniškem, temiškiškem in resavskem srežu je govoril na shodih in sestankih JNS bivši poslanec in minister Velja Popović. V Banjaluki se je mudil predsednik JNS Peter Živković, ki je najprej poročal na seji banovinskega odbora JNS za vrbasko banovino, potem pa obiskal več krajev v banovini. Podpredsednik stranke Jovan Banjanin je postavil za skupnega kandidata vseh opozicijskih skupin v Sarajevu.

Na sresidi seji JNS za srez Orašci v Sumadiji je bil postavljen za kandidata JNS dolgoletni poslanec tega sreza Ilija Mihačević.

V primorski banovini prirejajo sestanke JNS bivši poslanik v Varšavi dr. Prilav Grisogono, ki bo kandidiral za JNS v splitskem okoliškem srežu, dalje senator dr. Grga Anđelić in dosedanjí poslanec Manfred Paštrović, ki kandidira v srežu Preko in Biograd na moru.

Kandidati JRZ za Beograd

Kakor poročajo beograjski listi, je bila v četrtak zvečer seja mestnega odbora JRZ za Beograd, Zemun in Pančevo. Politiko poročilo je podal predsednik JRZ in predsednik glade dr. Stojadinović. Nato je bila sprejeta resolucija, ki izreka dr. Stojadinovića popolno zaupanje ter ga pooblašča, da sam izbere kandidate in njihove namestnike za področje Beograda, ki voli pet poslancev.

Volilni lepaki JRZ

Agencija Avala poroča: Včeraj (v četrtek) so bili po vsej državi, ne samo po mestih, temveč do zadnje gorske vasi razdeljeni prvi volilni lepaki JRZ katerih besedilo se glasi:

»V nedeljo 11. decembra bo ljudstvo po vsej Jugoslaviji soglasno potrdilo, da je za enotno in močno narodno Jugoslavijo in proti tistim, ki jo hočejo razdeliti, ter bo zato glasovalo za listo, katere nosilec je predsednik vlade dr. Milan Stojadinović, ker neomajno stoji na braniku državnega in narodnega edinstva.«

Kandidature HSS na Hrvatskem

Kakor poročajo zagrebški listi so kandidature bivše HSS že skoro za vse srezne savske banovine gotove. Objavljene pa bodo šele, kadar bo državna kandidatna lista dr. Mačka izročena kasacijskemu sodišču v Beogradu. Za mesto Zagreb, ki voli štiri poslance, je bil prvotno določen kot prvi kandidat dr. Ante Trumbić. Ker sedaj zaradi svoje hude bolezní najbrž ne bo mogel kandidirati, bo namesto njega prvi kandidat inž. Košutić, podpredsednik HSS. Skupno z njim bodo kandidirali za Zagreb še dosedanja poslanca dr. Reberški in Milutin Majer ter predsednik HRS (Hrvatskega radničkoga saveza) Pečnik.

Od drugih znanih prvakov HSS bodo, kolikor je doslej znano, kandidirali Pavle Miškina v Koprivnici, dr. Torbar v Zlatariju, Franjo Novosel v Jastrebarskem, dr. Sol v Ostjaku, prof. Tomašić v Klanjcu, dr. Čajković v Vinkovcih, Ante Vrkljan na Sušaku itd.

Veliko število kandidatov

Cim bolj se bližamo 26. novembru, ko poteče rok za vlaganje državnih kandidatnih list, tem večje je zanimanje za kandidature posameznih strank. Po dosedanjih izglelih bodo imeli volilci več kot dovolj prilike izbrati med kandidati, ki se potegujejo za njihovo zaupanje. Tako bo kandidiralo n. pr. v požarevskem srežu v moravski banovini sedem kandidatov, v Kičevu šest, v poreškem srežu v Srbiji pa celo kar devet. Tudi Slovenija ne bo zaostajala, saj nam n. pr. poročajo, da si je dalo pri okrajnem sodišču v Ljubljani, ki je pristojno za volilna okraja Ljubljana mesto in Ljubljana okolica, potrditi po zakonu potrebne kandidatne listine že skoro 40 kandidatov in namestnikov. Seveda je treba pri tem upoštevati, da volita ta dva okraja skupaj štiri poslance.

Ameriške volitve v francoski luči

Pariški »Temps« takole razlaga rezultat ameriških parlamentarnih volitev: 1. Rooseveltovi demokrati ostajajo slej ko prej predstavniki velike ameriške javnega mnjenja. 2. Republikanci so si zaveženi svojih mandatov omogočili večji politični vpliv v državi, ki ga po volitvah leta 1932 niso več imeli. Njih uspeh je pripisati bojnjam ameriških volitev pred prevelikim osebnim uveljavljenjem Roosevelta ter nepopularnosti nekaterih njegovih socialnih reform. 3. Volilci so pokazali to pot posebno zanimanje za volitve, kar kaže izredna udeležba, ki prekaša vse dosedanje. 4. Nekateri demokrati, ki so pokazali večjo neodvisnost od Roosevelta, so bili z lahkotjo izvoljeni, kar kaže, da bo odslej kongres nasproti Rooseveltu bolj kritičen, kakor je bil doslej.

Senator Hadžiristić umorjen

Beograd, 11. nov. p. Kakor poroča »Politika«, je danes dopoldne postal žrtev napada v Skoplju senator Spira Hadžiristić. V bližini policijske direkcije je streljal nanj naseljenec Josip Mladen. Senator Hadžiristić je bil na mestu mrtev, njegov spremljevalec, inspektor agrarnih zajednica pa težko ranjen. Po napadu je Mladen streljal tudi na sebe in se ranil v prsi, vendar pa njegova rana ni nevarna. Bil je takoj aretiran. Zločin ima osebno ozadje, ker sta bila pokojni senator in morilec že več časa sprta.

Kralj Karol II. odpotuje danes v London

Na povratku bo posetil tudi belgijsko in francosko prestolnico

Bukarešta, 11. nov. e. Vest, da je angleški kralj odlikoval rumunjskega kralja Karola z najvišjim redom hlačne podveze, je bila sprejeta tu z velikim zadovoljstvom. Kralj Karol bo odpotoval v Anglijo jutri zvečer in bo prispel v London 15. t. m. Spremljal ga bodo prestolonaslednik Mihael, ministar za zunanje zadeve Petrescu Comnen, general Underianu, minister dvora in ceremonijalni mojster ter trije adjutanti in ordonanci častniki. V političnih krogih menijo, da bo potovanje kralja Karola v Anglijo gotovo izzvalo razne komentarje ter poudarjalo potrebo, da se svet točno pouči o stališču Rumunije v teh časih. Rumunija je v zadnji krizi pokazala polno lojalnost in dobro voljo ter je neposredno doprinesla k ohranitvi miru. Potovanje kralja Karola bo nedvomno še poglobilo odnose med Anglijo in Rumunijo tako na političnem, kakor tudi na gospodarskem in kulturnem polju. Potrebna je svobodna konkurenca med vsemi zainteresiranimi državami na jugo-

vzhodu in v srednji Evropi ter prijateljska politika napram vsem.

Kralj Karol bo po obisku v Londonu odpotoval v Bruselj, kjer bo ostal dva dni, nato pa bo odšel v Pariz za tri dni.

London, 11. nov. o. V zvezi z obiskom rumunjskega kralja Karola poročajo, da bo prihodnje dni prispela v London tudi večja skupina vodilnih zastopnikov rumunjskega gospodarstva. Kraljev obisk ne bo le političnega, nego tudi velikega gospodarskega pomena. Rumunska težka industrija si prizadeva glede na novi položaj v srednji Evropi, da bi navezala čim tesnejše stike z angleškim gospodarstvom, posebno pa s skupino Armstrong-Wickers. Ustvarila naj bi se koordinacija rumunske in angleške industrije, posebno glede na nadaljnjo rumunsko oboroževanje. Rumunija sicer želi ostati tudi v bodoče v tesnih trgovinskih odnosih z Nemčijo, vendar pa hoče hkratu čim tesnejše gospodarsko sodelovati z Anglijo.

Petdeset milijard za oborožitev v zraku

Angleški letalski minister: Pospešenje letalskega oboroževanja prvenstvena potreba Anglije

London, 11. novembra. b. Pri razpravi o adresi spodnje zbornice na prestolni govor so se posamezni govorniki dotikali zlasti vprašanja angleškega oboroževanja v zraku. Po izjavah nekaterih vladnih in opozicijskih poslancev je zbudil veliko pozornost ekspozite letalskega ministra Kingsleya Wooda, ki je podrobno obrazložil vladni načrt o oborožitvi v zraku, tako da ne more biti odslej nobenega dvoma več, da hoče Anglija vsaj dosegati, če že ne prekoračiti druge evropske države.

Kingsley Wood je med drugim izjavil: Prihodnje leto bo število letalskih strokovnikov povišano od sedanjih 84.000 na 100.000 mož. Trenutno ima Anglija 40 letalskih šol, ki začasno zadostujejo za izobraževanje novih letalskih strokovnjakov. Ker ni doma dovolj letalskih učiteljev, so se javili prostovoljci iz posameznih dominionov, zlasti iz Kanade, Avstralije in Nove Zelandije. Veliko pozornost bo vlada posvetila v tem letu in v prvih mesecih prihodnjega leta gradnji aerostatorov kot obrambnih naprav proti letalskim napadom. Ze do konca tega leta bo na primer London v tem pogledu skoraj v celoti zavarovan. Za izvedbo tega razširjenega programa je vlada poskrbela za rekrutacijo primerne števila sposobnih strokovnjakov. Pri izvajanju vladnega programa zračnega oboroževanja je trenutno zaposlenih nad 3500 podjetij, ki delajo s polno paro.

V tej zvezi je neki poslanec vprašal ministra, ali namerava vlada nabaviti primeren število letal tudi v Ameriki. Vprašanje je minister potrdil z obvestilom, da je vlada izdala v ta namen 400 naročil ameriškim tvrdkam in da bodo ameriška letala začela prihajati v Anglijo že prihodnji mesec. Medtem ko je imel njegov prednik v svojem programu zgraditev 1750 novih letal, bo po razširjenem programu zgrajenih najprej okoli 2370 letal prve linije ter 300 letal za pomožno službo.

Letalska produkcija stalno narašča in je na primer pretekli mesec prekosila proizvodnjo v maju za 50%, junija meseca prihodnjega leta pa jo bo prekašala že za 150%. Za tekoče leto je določenih 120, prihodnje leto pa bodo izdatki za letalske potrebe poskočili že na nad 200 milijonov funtov (okrog 50 milijard dinarjev).

V gradnji novih letal dajemo prednost bojnim letalom prve linije ter lovskim letalom, ki naj napadajo tuja letala pri napadih na naše ozemlje. Njih število bo po že odobrenem programu povečano za približno 30%. Upoštevajoč vse vrste letal, lahko povem, da določa moj razširjeni načrt zgraditev najmanj okoli pet do šest tisoč letal.

Celotni program bo izveden do leta 1941, in sicer tako, da bo gradnja novih letal naraščala od meseca do meseca. Namen razširjenega oboroževanja je trojni: 1. obramba države, 2. obramba trgovskih poti, 3. obramba britanskih prekomorskih posestev, 4. sodelovanje z morebitnimi zavezniki v primeru vojne.

Te napovedi letalskega ministra smatrajo v tukajšnjih krogih za doslej največji angleški načrt zračnega oboroževanja. Nobenega dvoma ni več, da smatra odslej tudi Anglija pospešenje svojega letalskega oboroževanja za eno izmed najnujnejših obrambnih potreb po vzoru ostalih kontinentalnih držav, zlasti Nemčije.

Po Woodovem ekspozitu je prošil za besedo bivši zunanji minister Eden, ki je dolgo govoril o potrebi notranjopolitične solidarnosti, pozivajoč vse stranke k slogi in k skupnemu delu za notranjo obnovo, ki naj spremlja pospešeno oboroževanje, kakor ga namerava izvesti vlada, kajti le tako bo tudi Anglija kotala vzoredno s avtoritarnimi državami.

Eden ustanavlja novo stranko

London, 11. nov. o. V parlamentarnih krogih mnogo govore, da bo v kratkem razpuščen parlament. »Daily Express« poroča v zvezi s tem, da je Eden sklenil ustanoviti novo stranko, v kateri bi se zbrali vsi pristajalci levega krila konservativne stranke, vsa liberalna in še del delavske opozicije. Včerajšnji Edenov govor v poslanski zbornici, ki je zbudil v javnosti toliko pozornost, naj bi pomenil pričetek te njegove akcije. Volitve bodo bržkone v januarju ali v februarju.

Sklicanje izvršnega odbora SKJ

Beograd, 11. novembra. AA. Uprava SKJ je poslala danes vsem članom izvršnega odbora sledeči poziv: Na podlagi sklepa seja izvršnega odbora dne 23. oktobra skličujemo sejo izvršnega odbora SKJ za dan 19. novembra t. l. v prostoru zvezne za 15. uro s sledečim dnevnim redom.

Otvoritev seje, kratko poročilo starešinstva, zvezni tisk, narodno obrambno delo v Sokolu, razmerje v našem Sokolu, letna skupščina saveza SKJ 1939, tekoče zadeve in slučajnosti. Nujno je potrebno, da se vsi člani izvršnega odbora udeležijo te seje.

Predstavniki angleških intelektualcev v Zagrebu

Zagreb, 11. nov. o. V Zagreb je danes prispel angleški podpolkovnik Charles Bridge, generalni tajnik družbe »British Council«, ki ima nalogo skrbeti za stalne zveze angleških intelektualnih krogov z vsem svetom. Dopoldne je Bridge v spremstvu angleškega konzula Rappa obiskal župana, nočjo pa so mu v angleški čitalnici priredili pozdravni večer.

Stavka v mehiških elektrarnah

Mexico, 11. nov. w. Mnoga mesta srednje Mehike so ostala brez električnega toka, ker je v vseh elektrarnah, ki so last mehiške električne družbe, izbruhnila stavka. Posebno hudo so prizadeta razna industrijska in rudniška podjetja. V rudnikih so morali organizirati zasilno vzdrževalno službo, kljub temu pa grozi nekaterim rudnikom nevarnost, da jih zalije voda, ker so ustavljene vse motorne črpalke.

Ukrepi za obnovo francoskega gospodarstva

Pariz, 11. nov. AA. Odredbe za obnovo francoskega gospodarstva bodo objavljene v službenem listu v nedeljo. Finančni minister Paul Reynaud bo v soboto ob 20. govoril po radlu in pojasnil nove uredbe s zakonsko močjo.

Železniška nesreča pri Dupljah

Tržič, 11. novembra. V Dupljah se je kmalu po 18. pripetila huda nesreča. Potniški vlak, ki odhaja iz Tržiča ob 17.51 proti Ljubljani, je v Dupljah pomotoma zašel na stranski tir tik skladišča in se zaletel v tovorni vagon ter ga popolnoma razdejal. Tudi stroj vlaka je skočil s tira, vendar pa ni bil huje poškodovan.

Nesreča je zahtevala tudi človeško žrtev. Mesarski vajenec, zaposlen pri dupeljskem mesarju Nacetu Kuharju, je v usodnem trenutku stopil čez stranski tir, ker pač ni pričakoval, da bo vlak pridrel po tem tiru proti njemu. Bil je baš pri čevlju tira, ko se je zgodila nesreča. Vagon, ki ga jeval nenadno pritisnil ob čevlji, je zadel tudi njega in ga vsega razmesaril.

Promet so morali prekiniti, ker se je lokomotiva postavila ob tir tako, da po drugem glavnem tiru ne more mimo noben voz. Iz Kranja je že zvečer prispel v Duplje pomožni vlak. Upajo, da bodo še pred polnočjo prestavili stroj in da se bo mogel promet jutri zjutraj nadaljevati.

Obsodba v razbojniškem procesu v Bjelovaru

Bjelovar, 11. nov. o. Danes je bil končan proces proti Tomi Kosaku in 37 njegovim tovarišem, ki so bili obtoženi treh ubojev ter 24 drugih razbojništev. Proces je trajal mesec dni. Zaslišanih je bilo okrog 200 prič. Obsojeni so bili Ivan Kosak ml., na 8 let ječe, ostali pa na zaporne kazni po 1 mesec do 1 leta. Razen Kosaka so bili vsi izpušteni na svobodo, ker so kazni prestali že v preiskovalnem zaporu.

Vremenska napoved

Zemunska vremenska napoved: Precej oblačno v severni, delno oblačno v južni polovici države, jutranja megla. Toplota se bo nekoliko dvignila.

Zagrebška: Nestalno, oblačno, ponekod padavine.

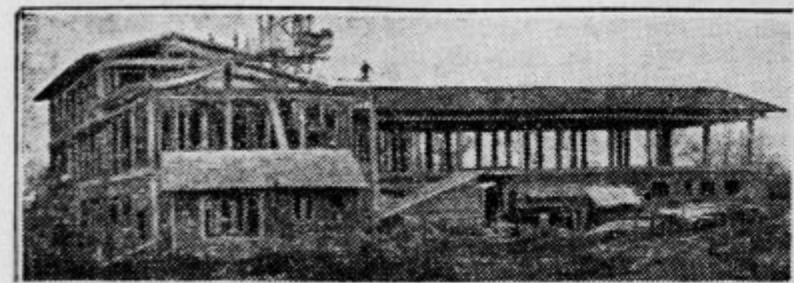
Dunajska: Na zapadu visoki oblaki, sicer pa brez bistvene spremembe sedanjega millega vremena. Zjutraj megla, podnevi po večini jasno in toplo.

Naši kraji in ljudje

Otroško zavetišče v Trnovem

Ljubljana, 11. novembra. Jugozapadni del Ljubljane s svojimi delavskimi naselbinami, med katerimi je Sibirija največja, je med najsiršašnji del predel mesta. Semkaj so se zatekli vsi, ki ob svojih dohodkih ne morejo nameniti preostanka denarja. Zanje je občina pred desetimi leti zgradila več stanovanjskih poslopij, mnogim, ki so imeli v me-

ves dan brez nadzorstva, so določeni taki mladinski domovi ali otroška zavetišča, kakršno pravkar grade v Trnovem ob Devinški ulici in bodoči Jadranski cesti. V teh domovih, ki jih je že nekaj v mestu, a so v najetih prostorih, so otrokom v izvenšolskem času na razpolago učitelji, ki jih plačuje država. V zavetiščih dobivajo tudi hrano ter imajo pomoč in nadzorstvo

Zgradba otroškega zavetišča, za katero je načrte napravil arhitekt g. Ivo Spincič

stu svoje skromne barake po gramoznih jamah in drugod na mestnem svetu, pa je zaradi potrebe po stavbnem prostoru ali zaradi cestnih regulacij odkazala novo zemljišče v Mestnem logu. Tako so tod na zemljišču, ki mu talna voda sega po največ komaj komolec globoko pod površino, nastala selišča malih ljudi, ki si dan za dnem žulijo roke in skrbje, da imajo njihove številne družine vsaj kruha. Oba, oče in mati morata za delom, da jim naraščaj ne strda. In prav za te, ki so

pri učenju. Zaprav hodijo domov le prenočevati. Tako so otroci, ki jim dom ne more nuditi nadzorstva, za svojo šolsko dobo lepo preskrbljeni in obvarovani sicerne prilike, ki bi jih utegnili izpriditi. V četrtek popoldne so si novinarji ogledali stavbo v Trnovem, ki je v surovem stanju že dograjena. S prihodnjim šolskim letom bo izročena svojemu namenu. Z njo bo siromašnim rodbinam v njenem okolju življenje precej olajšano.

Novo šolsko poslopje pri Sv. Treh kraljih

Zgradila ga bo Družba sv. Cirila in Metoda

Marenberg, 11. novembra. Naši nacionalni javnosti so se v spominu dnevi, ko se je na pobudo tedanjega učitelja pri Sv. Treh kraljih g. Kolarja Vilhelma ustanovila podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda za Sv. Tri kralje in okolice. S tihim priznanjem smo sledili narodnemu in prosvetnemu delu podružnice, kajti slutili smo, da si je nadelo naloge zastaviti vse svoje sile v to, da se v tem zapuščenem obmejnem kotičku poživlji narodna zavest prebivalstva. Komaj je podružnica ustanovila javno knjižnico, ki se je danes prebivalstvo prav pridno poslužuje, že so pričeli člani nabiranje lesa za povečanje sedanje v najem vzete šolske sobe.

Prvotno skromno zamišljena akcija je zaletela pri prebivalstvu na tako razumevanje, da se je naša narodnoobrambna ustanova Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani odločila, da iz svojih sredstev zgradi in opremlji šolsko poslopje, katero bo ustrezalo sodobnim zahtevam kraja.

Sloves starih sarajevskih zlatarjev

Ob 50 letnici daleč po svetu proslavljene obrtne šole

Sarajevo, 10. novembra. V turški dobi so bile v Sarajevu in tudi v nekaterih krajih Bosne in Hercegovine prav dobro razvite panoge obrti, najbolj pa ona za izdelovanje in okraševanje orožja ter raznih orientalskih predmetov. Tako je v Sarajevu obrt te vrste zavzemala cele ulice in imamo še danes v spomin na to dobo imena nekaterih ulic in trgov, kakor: Čurčiluk, Kundurčiluk, itd. Sarsajevski obrtniki so imeli že pred nekaj stoletji svoje stanovske organizacije, ki so znane pod imenom esnafi. Kot značilen primer tovarške vzajemnosti teh starih bosanskih obrtnikov je treba navesti, da obstoja v Sarajevu zlatarska trgovina, stara preko sto let, katero je ustanovilo nekaj starih zla-

tarjev na združni podlagi. Nedavno je banska uprava odobrila nova pravila združenja, ki je zdaj lastnik trgovine najstarejših sarajevskih zlatarjev. Naziv društva je »Zadruga muslimanov — zlatarjev mesta Sarajeva«. Od dohodkov, ki jih imajo lastniki od svoje trgovine, se nudi gmojna pomoč slabim situiranim zlatarskim mojstrom in zlatarskim pomočnikom. Tej dobrodelni svrhi služi trgovina že celo stoletje. Iz popisa v letu 1836. je bilo v Sarajevu 19 mojstrov zlatarjev in 76 pomočnikov.

Da bi se ohranila najvažnejša vrsta v vsej Bosni in Hercegovini, v prvi vrsti pa v glavnem mestu Sarajevu, je avstrijska uprava po okupaciji ustanovila nekakšne umetniške ateljeje za namenoma, da se v njih koncentrirajo in obvarujejo pred propadom pri veliki konkurenci industrije vse to, kar se je skozi stoletja razvijalo na področju domače obrti. Leta 1888. je nekaj domačih obrtnikov dobilo podporo, da se na Dunaju izvežba v galvanizaciji in posrebljenju s pomočjo elektrike. Otvorili so tudi šolo umetne obrti. Zaradi reklame pred inozemstvom je pridobila nekdanja avstrijska uprava za delo na tej šoli znamenitost risarja iz Perzije. Šola deluje že polnih 50 let v Sarajevu in se imenuje zdaj banovinska šola za umetne obrti. Pred nekaj leti je bila ta šola priključena srednji tehnični šoli ter ima v njenem poslopiju svoje delavnice in svojo predavalnico. Od svoje ustanovitve predstavlja ta šola eno izmed najbolj važnih turističnih atrakcij mesta Sarajeva, za kak vsi tujci, ki prihajajo v naše kraje, si z velikim zanimanjem ogledujejo tudi to

ustanovitev ter njene zanimive izdelke in zbirke. V šoli je šest oddelkov: oddelki za izdelavo polfabrikatov, oddelki za graviranje, za cizeliranje, za tuširanje, za inkrustacije ter naposled oddelki za montažo. V teh oddelkih se izdelujejo najrazličnejši predmeti, tako svečniki, kadilni pribor, pribor za kavo ter najrazličnejši zlati in srebrni nakiti. Že pred vojno so izdelki te šole dosegli veliko priznanje preko meja Bosne in Hercegovine in tudi preko meja nekdanje monarhije. Mnogi vladarski dvori v Evropi so si nabavljali izdelke te šole, največjo svojo popularnost pa si je šola pridobila na razstavah, ki so bile doslej prirejane na Dunaju, v Trstu, Parizu, Budimpešti, Zagrebu, Barceloni itd. Razstava je bila prirejena tudi v Ljubljani pred dvema letoma na velesejmu in je bila tudi takrat šola deležna odlikovanja in priznanja.

Ta mesec je slavila banovinska šola za umetno obrt svoj 50-letni jubilej. V njenih delavnicah je bil takrat izdelan prekrasen meč za Nj. Vel. kralja Petra II.

Zadnja pot Josipa Druškoviča

Slovenji Gradec, 11. novembra. Te dni smo ob ogromni udeležbi spremili k večnemu počitku nenadno preminlega g. Druškoviča Josipa, veleposestnika in trgovca v Slovenjem Gradcu. Takega sprejema morejo biti deležni le zelo zaslužni in priljubljeni možje.

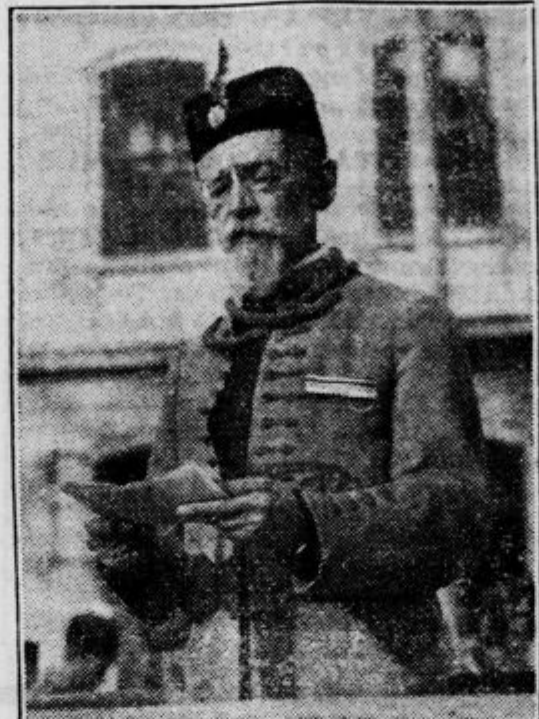
Spreved so otvorili koroški borci s praporom, katerim je bil blagopokojnik od ustanovitve dalje predsednik. V četi so bile zastopane krajevne organizacije Legije koroških borcev iz Ljubljane, Celja, Gornjega grada, Guštanj in Šoštanj. Prav tako je bil zastopan glavni odbor iz Ljubljane po svojem tajniku Kristanu Franju, ki je namesto šopka poklonil tukajšnji krajevni organizaciji 100 din in dobrodneje namene. Za borci je stopala domača sokolska četa, katere ustanovitelj je bil pokojni Druškovič, nato domača godba igraje zlasti slovenske pesmi in nepregledna množica občinstva. Častno stražo ob krsti, zasuti z nešteti venci in šopki, so vršili slovenjegraški Sokoli.

Pogreb je vodil dekan g. Franc Ks. Meško iz Sel ob asistenci župnika g. Horvata in monsi. Trstenjaka. Na pokopališču se je prvi poslovil od blagopokojnika mestni župan g. dr. Picej poudarjajoč zasluge pokojnika kot prvega slovenskega župana v Slovenjem Gradcu. Za njim je v imenu Legije koroških borcev govoril g. dr. Mejak iz Gornjega grada, nato starosta Sokola g. Rojnik in šolski nadzornik v pokolu g. Grmovšek za pevsko društvo, čigar načelnik je bil pokojnik, za SPD in CMD. Močan domači pevski zbor je svojemu umrlemu predsedniku zapel pred hišo žalostni »Na planinec«, na pokopališču pa »Poljana tožila«.

Praporci legionarjev in gasilcev so se sklonili nad grobom in zadnji pozdrav za službeno in značajnemu narodnemu borcu, ki je bil neuklonljiv kljub zapostavljanju in preganjanju pred vojno in med njo. Naj mu bo tako ljubljena slovenska zemlja lahka!

E. L. Gangl — 65 letnik

Danes praznuje tiho in skromno v svojem najožjem krogu 65-letnico svojega življenja I. nam. staroste zveze SKJ in podstarešina Slovenske sokolske zveze br. Engelbert L. Gangl. Pred 65 leti na današnji dan je zagledal svet v Metliki, kjer je tudi preživel svojo mladost. Študiral je gimnazijo in učiteljsko v Novem mestu in Ljubljani, potem pa se posvetil učiteljskemu stanu, ki ga prištevajo po pravici med svoje prve pionirje v učiteljskih strokovnih organizacijah. Vzgojen v naprednem in nacionalnem duhu se je oklenil sokolske ideje, ki ji je ostal zvest in vdan vse do današnjih dni.

V sokolstvu je zavzemal zaradi svojih izrednih sposobnosti vodilno mesto. Pred vojno je bil dolga leta starosta idrijskega Sokola in idrijske sokolske župe, ki je bila ena med najdelavnejšimi v bivšem slovenskem sokolstvu. Po svetovni vojni ga je vodila prva pot v sokolsko telovadnico. Po obnovitvi Slovenske sokolske zveze v letu 1919. je bil član starešinstva zveze, na vidovanskem saboru v Novem Sadu 1919. pa je bil izvoljen v upravo Sokolskega saveza SHS, ki se je leta 1920. preimenoval v JSS. V jugoslovenskem sokolstvu je bil podstarosta JSS, leta 1924. pa je bil soglasno izvoljen za starosta JSS, do leta 1929, ko je bil ustanovljen Savez SKJ in bil imenovan za I. nam. staroste Saveza SKJ. V tej funkciji je zavzemal tudi v Zvezi slovenskega sokolstva, kjer je od leta 1925. podstarešina ZSS. Mnogo se je in se še udeležuje zlasti v mladinski in sokolski književnosti, kjer je napisal mnogo knjig in brošur, ki so trajne vrednosti. Med mladinskimi zbirkami zavzema prvo mesto »Moja pot«, ki jo je izdal leta 1936.

Odveč bi bilo, da bi omenjali še zasluge našega dragega jubilarja, ker vemo, da mu bodo pri njegovi skromnosti tudi te vrstice odveč. Želimo ob današnjem življenjskem jubileju odličnemu Sokolu, narodniku in človekoljubu br. Ganglu še mnogo srečnih in zdravih let za dobrobit jugoslovenskega sokolstva in naroda. Bod. nam zdrav in na mnogo srečna leta do skrajnih mej človeškega življenja. Zdravo!

Protest udeležencev natečaja

za načrte železničarske bolnišnice na Rebru

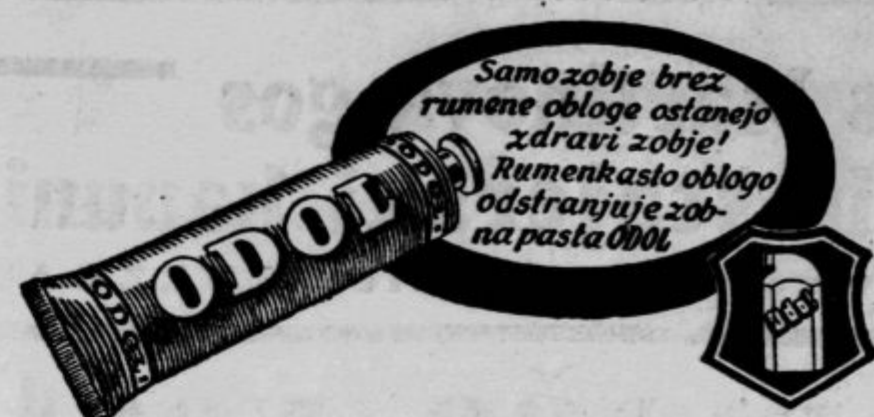
Zagreb, 11. novembra. Poročali smo o rezultatu natečaja načrtov za gradbo bolnišnice bolniškega fonda za državno prometno osebo na Rebru v Zagrebu. Razsodišče je tri prve nagrade priznalo Zagrebčanom, in sicer prvo v višini 20.000 din inž. arh. Stanku Klisku, drugo v znesku 15.000 din arhitektu Teodoru Tepešu, tretjo v znesku 10.000 din pa inž. arh. Zoji in Selimu Dumendjiću ter inž. arh. Zvonimiru Vrkljanu.

Razdelitev teh nagrad pa je imela za posledico afero, ki bo gotovo še imela neprijeten odmev. Natečaja se je namreč udeležilo mnogo inženjerjev in arhitektov iz raznih krajev države, tudi iz Beograda in Ljubljane, ki so vsega skupaj poslali 29 del. Že dejstvo, da so vse tri prve nagrade pobrali Zagrebčani, je vzbudilo pozornost, a kmalu nato so se razširili glasovi, da je bil kršen pravilnik o natečajih. V zvezi s tem je 11 zagrebških inženjerjev, 6 arhitektov, 5 slikarjev, 3 kiparji in 3 gradbeniki poslalo pristojnemu ministru v Beograd spomenico, v kateri podrobno navajajo nepravilnosti pri ocenjevanju in razdelitvi nagrad in zahtevajo razveljavljenje sklepa razsodišča. V svoji vlogi navajajo, da je bil kršen pravilnik na to način, ker so v žiriji sodelovali člani, ki so bili v stikih z nasrženimi tekmovalci. Med drugim je navedeno:

»Predsednik ocenjevalnega razsodišča je bil vseučiliški profesor arh. Franjo Gabrić, a prva nagrada je bila podeljena arh. Kliski, s katerim arh. Gabrić sodeluje pri projektiranju in nadzorovanju zagrebške zakladne bolnišnice. Druga nagrada je podeljena uradniku gradbenega podjetja »Pionir, d. d.«, gradbeniku Tepešu, a član razveljavljene tega podjetja je zopet prof. Gabrić. Tretjo nagrado so prejeli arhitekti Zoja in Selim Dumendjić in arh. Vrkljan, čeprav sta prva dva uradnika Higienškega zavoda v Zagrebu, a član ocenjevalne žirije je bil tudi dr. Borčić, direktor tega zavoda. Prav tako sta bili pa tudi odkupljeni dve deli od arh. Kovačevića, asistenta vseučiliškega profesorja Sena, ki je bil tudi član žirije.«

Vse kaže, da bo zadeva imela svoje epilog pred rednim sodiščem, ki je odrejeno med pogoji natečaja za primer spora. Zagrebški listi podčrtavajo, da bo treba natečaj razveljaviti.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Na smrt obsojeni Vinko Baraga oproščen

Žrtve tihotapske strasti pred ljubljanskim sodiščem

Ljubljana, 11. nov. V razpravni dvorani okrožnega sodišča je danes vse dopolne vladalo veliko zanimanje za proces, ki se je pred velikim senatom, v katerem so pod predsedstvom s. o. s. Kralja sodelovali gg. s. o. s. Brelih, Lederhas, Fellahar in Kokalj, razvijal proti 29letnemu posetniku Vinku Baragi iz Ige vasi pri Starem trgu. Baraga, ki ga je zagovarjal odvetnik dr. Voršič, je bil obtožen, da je zakrivil zločinstvo proti življenju in telesu in poskus istega zločina s tem, da je marca 1. 1938. s karabinko streljal v družbi Franca Kruha v neki dolinici na obronkih Lončarjevega vrha (Italijani mu sedaj pravijo Monte Lencio) na italijansko patroljo in v trebuh do smrti zadell italijanskega finančnega stražnika Josipa Manca, njegovega spremljevalca Giovannija Multinedda pa poskušal ustreliti.

Pred poroto na Reki obsojeni na smrt

Italijanska finančarja sta neke marčne nedelje okrog polnočnega nadziranja na obronkih Lončarjevega vrha pod Snežnikom tihotapcem priljubljene obmejne prehode. V dolinici v razdalji kakih 35 m sta zagledala dva človeka. Z nabitimi puškami v rokah sta se jima približala; komaj sta napravila nekaj korakov, že je eden izmed neznanec zagrabil za karabinko in ustrelil in pogodil finančarja Manca v trebuh. Zaradi težke poškodbe je par tednov nato že izdihnil. Njegov tovariš Multinedda se je skrčil za deblo bližnjega drevesa in odgovoril s strelji. Z obeh strani je padlo več strelcev, a ko je Multinedda čez kake pol ure stopil iz skrivališča, za neznanca ni bilo več sledu.

Varnostni organi so dobrega pol leta za tem pri hišni preiskavi v Trnovem pri Ilirski Bistrici našli revolver in naboje, slične orožju, ki so ga napadalc uporabili pri spopadu pod Lončarjevim vrhom. Aretirali so znanega tihotapca iz Šembilj pri Knežaku, Franceta Kruha, ki je po daljšem oklevanju pred preiskovalnim sodnikom na Reki priznal, da je bil v družbi moškega, ki je streljal na finančarja Manca. Trdil je, da je bil njegov tovariš neki Vinko iz Ige vasi, po domače »Levček«.

Baragovo vasovanje pri dekletu za mejo

Neustrašen in drzen tihotapec konj Vinko Baraga iz Ige vasi, na katerega glavo so italijanske oblasti razpisale visoko nagrado, se kljub temu ni mogel premagati, da ne bi bil šel čez mejo vasovat k svoji dekletu Malki iz Šembilja. Varnostni organi so neko noč obkolili hišo, a neustrašeni tihotapec je planil iz hiše in orožnikom srečno ušel. Na begu je izgubil denarnico, v kateri so našli razglednico na njegovo ime in fotografijo. Tihotapec Kruh in finančar Multinedda sta izjavila, da se jima zdi, da slika predstavlja neznanega Kruhovega tovariša, odnosno napadalca na finančarja Manco in Multinedda. Vendar z vso gotovostjo tega nista mogla potrditi.

Umor ali samomor?

Pluj, 11. novembra. Poročali smo že, da so našli v sredo zjutraj v Meatnem vrhu mrtvega 24-letnega posestnikovega sina Matevža Kaiserbergerja, doma iz Gorečje vasi. Občina Slovenja vas. Matevž je odšel v ponedeljek zjutraj iz Gorečje vasi, kjer je stanoval pri svojem svaku. Namenjen je bil k svoji nevesti v Gaje pri Sv. Urbanu. Pred odhodom od doma je prosil svaka, naj pride v sredo zjutraj v Pluj, da bo pričal, ko bodo pri notarju delali ženitveno pogodbo. Svaka je tudi prošil, naj prinese s seboj denar. Iz dediščine mu je bil svak še dolžan kakih 6.000 din.

V ponedeljek je na domu svoje neveste Matevž še opravljal razna dela, v torek zjutraj pa je šel z nevesto k spovedi. Pozneje se je odpravil v Sv. Vid. da bi tam izterjal denar za prodane vole. Pred odhodom je nevesti obljubil, da se bo do popoldne vrnil, kar pa ni storil. Pač pa je bil popoldne ob 3. pri svojem bratu Francu, posestniku v Mestnem vrhu. Od tam je krenil proti Sv. Urbanu. Nekaj časa ga je spremljal Slavko Kosi iz Mestnega vrha, a sta se na prvem križišču razšla. Kaj se je potem z njim zgodilo, ni znano. Njegovo kolo in klopk so našli ponoči na cesti kakega pol km daleč od kraja, kjer so pozneje našli njegovo truplo.

Matevž je ležal vzznak z razprostrtimi rokami in na levi strani prs mu je zijala rana, ki je bila od strela iz neposredne bližine vsa ožgana. Kake 3 metre daleč od trupla je ležal revolver. Domnevali so, da si je fant sam vzel življenje. Trditve brata in sorodnikov pa tej domnevi odločno nasprotujejo. Matevž je imel pri sebi večjo vsoto denarja in nekaj živinskih potnih listov. V njegovem žepu pa so našli samo 64 din in tudi njegove listnice ni bilo nikjer. Revolverja, s katerim je bil ustreljen, niso sorodniki nikdar videli. Pri obdukciji so ugotovili, da ni na truplu nobene druge poškodbe razen rane, katero je povzročila krogla iz najdenega samokresa.

Dva požara v enem dnevu

Veliki Gaber, 11. novembra

Predvčerajšnjim je našo vas spravil požar dvakrat v velik strah. Kmalu po polnoči je začelo goreti pri Okornovih. Najprej se je vnelo a slamo krito gospodarsko poslopje, potem pa se je ogenj razpil še na druge zgradbe. Pravočasno so se zbu-

dejstvo, da je Kruh govoril o nekem Vinku iz Ige vasi, ki so mu pravili tudi »Levček«, da je Vinko Baraga v resnici znan in drzen tihotapec, pa velika podobnost na sliki, vse to je zadostovalo, da je Baraga v procesu pred poroto na Reki, v katerem so Kruha zaradi udeležbe pri napadu obsojili na dosmrtno robijo, obsojeni in contumacijski na smrt Italijanske oblasti so zaprosile naše pravosodno ministrstvo, naj ukrene potrebno za izročitev na smrt obsojenega Vinka Barage. Ker je pa Baraga naš državljan, se je proces zaradi umora italijanskega finančarja Manca obnovil pred ljubljanskim sodiščem.

Na glavni razpravi v Ljubljani oproščen

Po skoro polletni preiskavi, v kateri je Baraga odločno zanimal vsakršno krivdo za Mancovo smrt in so mnoge priče potrdile njegov alibi, je danes prišlo do glavne razprave, v kateri je pred poroto v Reki na dosmrtno robijo obsojeni Kruh France nastopil kot glavna priča. Pod najstrožjim nadzorstvom naših oblasti so ga privedli iz kaznilnice v Porto Longove pri Livornu. K procesu pa je bil povabljen kot druga glavna priča tudi finančar Giovanni Multinedda, za katerega zaslišan je fungiral kot tolmač apelacijski računski inspektor g. Dekleva.

Baraga je tudi na današnji razpravi odločno zanimal vsako krivdo. Priznal je, da se je bavil predvsem s tihotapstvom konj, da pa je bil usodne nedelje, ko je bil ustreljen finančar Manco, dopolne pri maši v Starem trgu v družbi vaških fantov, opolodne doma na kosilu v Igi vasi, popolodne pa je s tovariši popival v gostilni pri Tomšiču. To trditve je več prič z vso jasnostjo in brez oklevanja potrdilo. Trdilo so, da se dneva natančno spominjajo zato, ker se je par dni po tisti nedelji razvedelo o ustrelitvi italijanskega finančarja, pa so o tem mnogo razpravljali in bi bili tedaj tudi takoj opazili, če bi bil kdo odsoten izmed splošno znanih tihotapcev. Nadalje je Baraga trdil, da je Kruh sam priznal dvema osebam, da je on ubil Manca in da se je s tem celo postavljaj. Dve priči sta tudi to Baragovo trditve potrdili.

Odočilni pa sta bili pričevanja Kruha in finančarja Multinedda. Pričevanje prvega sicer ni bogve kaj zanesljivo, toda oba sta izpovedala, da v obtožnici ne moreta z gotovostjo prepoznati Kruhovega tovariša. Po postavi bi sicer odgovarjal, toda več nista mogla trdit.

Po štiri ure trajajoči razpravi, za katero je ves čas vladalo veliko zanimanje — več tihotapcev, znancev Barage, je prišlo na razpravo v vlakom — je senat po krajšem posvetovanju ob 13. razglasil oprostilno razsodbo zaradi pomanjkanja dokazov v smislu § 280. k. p. Baraga, nad katerim je visela že smrtna obsodba in mu je šlo za biti ali ne biti, je bil po vzne-mirljivji razpravi s to sodbo zelo zadovoljen. Enako tudi znanci in prijatelji, ki so mu navdušeno čestitali.

dili domači, sosedje in okoličani, ki jih je prebudil plat zvona. Naglo so prihiteli na pomoč gasilci iz domače vasi ter iz St. V. da pri Stični, kmalu za njimi pa tudi gasilci iz Trebnjega, ki so opazili ogenj od daleč. Po zaslugi požrtvovalnih gasilcev je bila odvrgnena velika nevarnost. Ko so gasilci zavarovali sosednja poslopja, so jim vaščani z vso vneto pomagali. Okornovim so oteli živino in nekaj pohištva. V gospodarskih zgradbah pa jim je zgorelo vse orodje. Sedanja gospodarica Francka Okornova ima občno škodo. Njena domačija je bila zavarovana le za 3.000 din.

Ves dopoldan so vaščani tolkli ogorke in skrbeli, da se ne bi ogenj razpil. Mnogo so razpravljali seveda o vzroku nesreče in prišli so do prepričanja, da je bil ogenj podtaknjen. Vsa vas je bila močno razburjena, zvečer pa je spet gorelo. Ogenj je izbruhnil v svinjaku kmeta Naceta Hribarja. Svinjak je bil zgrajen iz lesenih klad in pokrit s slamnatno streho. Prva je opazila ogenj dekla Roza Kraljeva ter takoj poklicala domače, ki so se malo prej vrnili iz gozda, kjer so pripravljali stelo. Svinjaka je ogenj preskočil na sosednjo šupo, kjer je bil precej sena, otave, slame in detelje. Požar je uničil tudi veliko drvarnico. Hribarjeva družina je bila zavarovana le za tisočak, kar skoro nič ne pomeni v primeri s škodo. Kakor po polnoči so tudi zvečer gasilec vneto pomagali vsi vaščani.

Vaščani in gasilci so prepričani, da je na delo požigalec. Orožniki so pod vodstvom svojega komandirja g. Goloba takoj uvedli preiskavo in nekaj sledov že kaže, da so na pravi poti. Ljudstvo jim bo zelo hvaležno, če jim bo uspelo spraviti za zapae zločinca, ki požiga domačije.

Martinovanje šentpeterske CMD

Šentpeterska podružnica CMD, ki je zelo požrtvovalna v narodno obrambnem in vzgojnem delu, vabi zdaj svoje člane k lepji zabavi prireditvi. Drevi bo v salonu gostilne Banko (pri »Nacetu«) na šmartinski cesti priredila svoj Martinov večer, ki bo člane in prijatelje agilne podružnice prijetno razvedril. Prireditve bo otvorila z govorom predsednica gospa Potočnikova, zapel bo Premelčev zbor, nastopila bo znana šaljiva predavateljica Manica Komarova, a tudi za mladino bodo posebni komični nastopi. Martinovanje se bo vršilo po vseh lepih starih tradicijah in na lekciji ne bo manjkalo ne Martinove goin in tudi ne purane.

Danes Martinova gos in štajerski kapuni v restavraciji-klet „ZVEZDA“

Domače vesti

* Obisk uglednega francoskega zdravnika in znanstvenika. V Zagreb je prišel prof. dr. Guignier, medicinski strokovnjak za pobjanje malarije, ki urejuje v Parizu pomembno znanstveno revijo. Ugledni francoski zdravnik je namenjen v Niš in Skopje, kjer bo obiskal vse zdravstvene ustanove za pobjanje malarije. Vrnile se bo spet v Zagreb, kjer se bo posvetoval z raznimi zdravniki in specialisti za pobjanje malarije ter zbral še več gradiva za svojo revijo.

* Diplomirana je bila prejšnji teden na ljubljanskem konservatoriju za profesorico petja in glasbe s prav dobrim uspehom gđ. Anica Stefanova. Čestitamo!

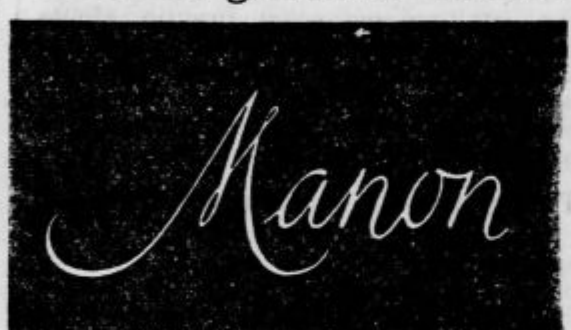
* Mesto zdravniška-prilpavnika v umobolnici na Studencu je razpisano v »Službenih Novinah« št. 257 od 9. t. m. in naj se prošnje predložijo neposredno ministru socialne politike in narodnega zdravja v Beogradu.

* Pozivajo se rezervni artiljerijski in konjeniški gđ. oficirji, ki se želijo udeležiti jezinskega tečaja, ki bo prirejen v 16. artiljerijskem polku v Ljubljani, Tyrševa cesta v času od 15. t. m. do 14. marca 1939. Pouk bo dvakrat na teden. Dnevi in čas bo določen sporazumno s tečajniki. Prijave je treba poslati komandi mesta Ljubljane do 14. t. m. do 14. ure.

* Poroka prof. dr. Salvinija. V Milanu se je te dni poročil ugledni poznavalec slovenske literature, avtor knjige »Lirične slovene moderne« g. prof. dr. Luigi Salvinij iz Rima z gđ. Matildo Cattozzo iz Milana. Naše najiskrenejše čestitke!

* Mladinski list »Zvonček« je namenjen domači deci, zlasti pa obmejnim otrokom in naši izseljenski mladini. Vseh 9 števk letošnjega letnika je še na razpolago. Starši, sežite po njih, domoljubni naročite »Zvonček« za deco v tujini! Letni naročnina je din 30. Prijavite se upravi »Zvončka«, Ljubljana, Krakovski nasip 22, ali Učiteljski tiskarni.

La elegantno damo

ROKAVICE • NOGAVICE • TRIKOTAŽA
Ljubljana, Šelenburgova ulica 3

* Izreden dogodek v letošnji jeseni je na slovenskem knjižnem trgu izvirni roman Rudolfa Kresala: »Študent Stefan« (Pre povedana mladost), ki ga je izdala založba »Slovensko delo« v Ljubljani. Roman obsega 716 strani ter je doslej največja slovenska epska stvaritev, ki vzbuja po svojem obsegu kakor po svoji socialno psihološki vsebini splošno pozornost. To je delo je zajel pisatelj povojni čas in mladi rod v tako pereči neposrednosti in vsej njuni zapleteni problematiki, da predstavlja roman trajen dokument našega skritega pa tudi prikritega življenja. V krasnem jeziku, zdaj v tragiki zdaj v satiri, nam je Kresal z dna socialne stvarnosti razodel sodobni svet in dvomilni obraz našega »velikega« meščana v povsem novi luči, ki ji daje edino toplino le mladi rod po svojih čistih težnjah. Povojni čas in povojni slovenski človek sta s tem delom prešla področje, ki jima gre po večini zakonih dobrega. In v vsem tem Kresalovemu delu je toliko pristne slovenske duše, našega sveta, da ju je človek kljub vsem groblijam iskreno vesel. To pa potrjuje pisateljevo umetniško potenco in njegovo nekompromisno gledanje na izmaklenost sedanjega sveta. — Delo je natiskano na odličnem brezlesnem papirju, krasno vezano v celo platno in polusnje. »Ex libris« je delo akad. slikarja Nikolaja Pirnata, ostalo opremo knjige je pa izvršil akad. slikar France Škodlar in je knjiga tudi po svoji zunanosti vredna vsake police. Cena v celo platno vezani z ovitkom in v zaščitnem kartonu je din 168, v polusnju din 192, plačljivo tudi na obroke. Naročila sprejema založba »Slovensko delo« Ljubljana, Karlovska cesta 18. prav tako pa tudi vse knjigarne. — Z izidom tega dela imamo nov dokaz domače tvornosti ter da prihaja slovenski obraz spet do veljave. Knjigo vsem toplo priporočamo!

Prijavite se za Putnikov izlet na Oplenac!

* Za zgraditev železniške proge Bihac—Sunja. Splitska občina je pred meseci prosila prometno ministrstvo, naj bi se pospešila dela pri graditvi unske železniške proge in naj bi se zgradila tudi proga Sunja—Bihac. Zdaj je bila občina obveščena, da so njene želje vstopovane in da bo izvršena tudi rekonstrukcija proge Knin—Split. Takoj, ko bo podal svoje poročilo strokovnjak prof. inž. Alačević, bodo začeli z delom.

* Dve predavanji o Kamniku. Drevo ob 19.30 bo ljubljanska radijska postaja v nacionalni uri oddajala predavanje znanega ljubljanskega predavatelja, strokovnega učitelja in publicista g. Rudolfa Dostala: Kamnik — zgodovinsko in letoviško mesto. Isti predavatelj pa bo tudi v ponedeljek 14. t. m. ob 18.40 predaval po ljubljanskem radiu o kamniških narodopisnih starinah. Prijatelje starodavnega Kamnika in tudi druge opozarjamo na zanimiva predavanja.

Za dom in gostinski obrat odlično

MOTOHOVO KAVO
Vredkov trg 5, tel. št. 2577;
Krnjov trg 11, tel. št. 2348.

* Pomlad na planinah. Prejeli smo za vožek pestrega planinskega cvetja z naslednjim dopisom g. Andrejke, oskrbnika in pooblaščenega gorskega vodnika SPD s koče na Veliki Planini: Vas Ljubljanačane tam doli zakriva gosta megla, tu na planinah pa greje jesensko sonce ravno tako toplo, kakor v pomladanskih dneh pri vas v dolini. V dokaz vam pošljem malo takih cvetov, ki cvetijo tu na Veliki Planini: trobentice, teloh, plavi mali encijan, marjetice in cvetoče rdeče jagode. Čudim se temu cvetju v tako poznem času. — Pismo g. Andrejke, kateremu se zahvaljujem, je bilo s pestro prilogo cvetja poslano 11. t. m.

* Za Foersterjevo knjigo »Življenja modrosti« podaljšuje Delavska založba v Ljubljani subskripcijski rok do 12. XII. 1938. Cena v platno vezani knjigi 120 din, pozneje več. Lahko plačate v obrokih po 20 din.

* Četrt stoletja je potevala razglednica »Dunaja« v Samoboru. Lastnik hiše št. 39 mekdanje Schmidthove ulice v Samoboru, upokojenec Marijan Heržić se je zelo začudil, ko mu je poštni sel prinesel razglednico, ki je potevala 25 let z Dunaja ter je bila naslovljena na: Miso dr. V. Philipovič in pisana v angleškem jeziku. Naslovljenka je bila leta 1913. na počitnicah v Samoboru, v domovini svojega moža. In njena teta Angležinja ji je 29. julija 1913 z Dunaja poslala razglednico, s katero se ji zahvaljuje za pozdrave ter jo obvešča o sestanku. Na razglednici je stara avstrijska poštna znamka z datumom oddaje, je pa na njej tudi pečat dunajske pošte od 5. t. m., od koder je karta zdaj naravnost prišla v Samobor, kjer se seveda komaj še stari ljudje spominjajo na naslovljenko.

IVAN IN MICI TLAKER
naznanjava, da bo na
MARTINOVO 13. novembra
otvoritev
znane, sedaj povečane in preurejene gostilne
TLAKER na TEHARJU
Domače kolone! Dobra kapljica!
Vabiva **IVAN in MICI TLAKER**.

* Devetletni deček zna ves koran na pamet. V Tešnju imajo najmlajšega hafiza — poznavalca islamske verske knjige korana in islamskega veroučitelja. To je devetletni Čerim, sin kmeta Adema Porobića. Deček, ki hodi v ljudsko šolo, se je naučil v 10 mesecih ves tekst islamske verske knjige korana na pamet. Ta verska knjiga, pisana v arabekem jeziku, obsega kakih 600 strani in deček pove na pamet ves tekst po vrsti ali pa njegova poglavlja in odlomke, če mu navedejo stran. Odlično je prebral izpit pred imami in hafizi vse pokrajine in za vsa vsa je bilo veliko slavlje, ko so dečka po izpitu proglasili za hafiza ter v znak te časti ovili bel ovoj okrog fesa.

Mogočni zgodovinski prikaz človeštva, zlata in zemlje v milijonskem velefilmu
Olivia de Havilland
Georg Brent
Ob 16., 19. in 21. uri
KINO MATICA 21-24

SADOVI ZEMLJE

Rezervirajte si vstopnice pravočasno!

* Strašna smrt obupanca. V Osijeku je na strašno način končal svoje življenje 33 letni zidarski pomočnik Ivan Trajček. Zaradi nekega malega prestopka je bil pred dnevi klican na policijo, a se pozivu ni odzval. Pač pa je policija dobila njegovo pismo, v katerem pravi, da mu je vsega dosti in da bo sam sebi sodil na ta način, da se bo sežgal. Ne iščite me, je pisal, saj boste našli samo moj pepel, ker bom, z bencinom polit, zgorel na grmadi. Policija je to čudno pismo shranila v arhiv prav tako čudnih dokumentov drugih ljudi, ki so padli iz ravnotežja ter si kako malenkost predstavljali za veliko zlo. Moža sploh niso iskali, meneč, da je svoje pismo napisal v pijanosti in da bo pozneje lepo skesan prišel, kamor je bil klican. Tudi žena ni ničesar hudega slutila, ko je mož vzel iz kuhinje steklenico bencina in se od nje sicer precej čudno posloval. Vedela je sicer, da ima neke sitnosti, a ker je bil takrat, ko je odhajal od doma, vinjen, si je mislila, da ima kak dogovor s svojimi prijatelji. Mož pa se ni več vrnil in drugi dan so pri neki pristavi blizu Osijeka našli njegove žalosne ostanke. Nesrečnej si je iz koruznice napravil grmado, se polil z bencinom in zažgal. Njegova strašna napoved se ni točno izpolnila, ker ga niso našli kot kuček pepela, temveč kot od ognja strašno opustošeno truplo.

S posebnim vlakom priredi Zveza za tujski promet v Ljubljani izlet na Oplenac v dnevi od 30. XI. do 2. XII.

Vse informacije in prijave sprejemajo biljetarne Putnika.

Iz Ljubliane
Stoti nastop
Anice Grgurevičeve

Drevo bodo šentjakobčani imeli na svojem odru majhno slavnost. Pri ljubljana članica odra — Anica Grgurevič — bo proslavila svoj stoti nastop.

Mnogo je ljudi pri nas, ki dela amaterskega igralca ne znajo pravilno ceniti. Ne znajo ali pa ga nčeejo ceniti tako, kakor zaslužijo. Smatrajo ga za igračkanje ali v najboljšem primeru za eno izmed sredstev, s katerimi si v dolgih zimskih večerih preganjamo dolgačas. Če bi pa oni, ki si delo amaterskega igralca tako predstavljajo, hoteli samo za trenutek pogledati v garderobo šentjakobskega odra, bi morali svoje napačno mnenje na mah izpremeniti. Srečali bi tam ljudi, ki jim odersko delo ni samo sredstvo za zabavo, temveč ljudi, ki pojmujejo svoje delo zelo resno s polno elano in energijo. In med take spada Anica Grgurevič. Delu časti! Poštenemu in nesebičnemu delu! V tem smislu bodo šentjakobčani proslavili drevo v svojem gledališču stoti nas'op gđ. Grgurevič. Sto nastopov na deskah amaterskega odra pomeni visoko število smotrne in neumne delo, ki ga je bilo treba žrtvovati za dosego tega jubileja. Samo oni, ki ima kaj vpogleda v zakulisno življenje, more oceniti uspeh tega dela in promikniti v njegovo globino.

Grgurevičeva pa ni samo odlična igralka, temveč tudi odbornica in arhivarka. Ob njenem današnjem jubileju se mnogobrojnim čestitkam pridružujemo tudi mi in ji želimo še mnogo uspeha na polju dramske umetnosti.

* Slikar Božidar Jakac razstavlja. Vse štiri sobe Jakopičevega paviljona so polne njegovih oljnatih in pastelnih slik, risb in grafik. Opozarjamo, da bo razstava tudi jutri v nedeljo ves dan odprta.

* Angleško društvo sporoča svojim članom, da priredi na čast generalnega tajnika British Councila v Londonu g. polkovnika Charlesa Bridgega društveno čajanko v ponedeljek 14. t. m. ob pol 9. zvečer v društvenem lokalu ter vabi člane, da se je udeležijo.

* Jubilej. Tudi Benjaminli niso izvezli, zato — hočeš, nočeš — praznuje danes znani arhitekt g. Ivan Zupan iz slavnega orglarskega rodu v Kamni gorici svoj 50. življenjski jubilej. K srečanju z Abrahamom mu prisočno čestitamo in ne dvomimo, da mu bomo mogli ob njegovem črtem zdravju čestitati tudi k 75 letnici.

Matineja ob 14.15 uri
Nepozabna JEAN HARLOW in ROBERT TAYLOR
v veliki ljubavni šlagerkomediji
ONA JE MOJA
Kino Matica 21-24 (Film v nemški verziji). Cene Din 2.50—6.50

u— Nova grobova. Na Celovski cesti 61. je po dolgi in mučni bolezni 10. t. m. zvečer umrla gospa Franica Cimermanova, rojena Zdešarjeva, soproga g. Milana Cimermana. Pokojna je bila plemenita žena in blaga mati. V prejšnjih letih je marljivo delovala v mnogih naprednih in narodnih društvih, zlasti pri šišenski Narodni čitalnici, CMD in Sokolu. Njen pogreb bo danes ob pol 15. in ne ob 15., kakor je bilo v smrtnici objavljeno, izpred hiše žalosti na Celovski cesti 61. — Včeraj ponoči je umrla v Ljubljani vdova po znanem ljubljanskem odvjetniku g. dr. Maksu Pircu, gospa Minka Pirčeva, stara 70 let. Zapustila je štiri hčere in sina, ki jim je bila skrbna mati. Poleg svojih otrok z družinami zapušta blaga pokojnica mnogo znancev in prijateljev, ki jo bodo težko pogrešali. Njen pogreb bo danes ob 15. iz hiše žalosti Cigaletova ulica 1. na pokopališče pri Sv. Križu.

u— Martinovanje priredi pevsko društvo »Slavec« drevo v veliki dvorani hotela »Metropol-Miklič«. Sodeluje jazz-orkester 40. pešpolka. Ples, pevski nastopi. Tudi Martinova goska, živa seveda, bo tam, ki si jo boste mogli prisvojiti pri licitaciji. Kdor se hoče ta večer res prijetno in nepriljudno zabavati, bo gotovo prišel na »Slavecovo martinovanje«. Ne pozabite! Drevo ob 20. v hotel Miklič-Metropol.

u— Plesne vaje Svobode-Grafike zopet drevo ob 20. v Delavski zbornici.

u— Še o nameravanem vltomu pri Pezdriju. Preiskava proti brezposelnemu pekovskemu pomočniku Josipu Turnerju, ki je bil v terek ponoči — ob pogumnem sodelovanju trgovskega sodruidnika Mirka Prešerna — aretiran na dvorišču Pezdrijeve trgovine v Gradišču, je spravila v teh dneh še nekaj zanimivih podrobnosti na dan. Med drugim je Turner priznal, da je bil svoj čas zaprt v Somboru in v Zagrebu, pred meseci pa je pobegnil iz mariborske kaznilnice. Najprej se je nekaj časa zadrževal po raznih krajih na štajerskem in se preživljal z vltomi in tatvami. Mimogrede si je v Celju izbral deklico, pri katerem je najbrž spravljal del svojega plana. V četrtak se je odpeljal v Celje uradnik kriminalnega oddelka, da polize, kar je še treba. V Ljubljani se je Turner pridružil skupini vltomilcev in »t«-ov, ki imajo stalno bivališče nekje na šišenskem hribu. Med pajdaji, ki jih je zbral okrog sebe, so se našli izdajalci, ki so ga izročili policiji.

DANES
RUSKI VEČER
s koncertom in plesom
ob 20. uri v Kazini

u— Še en strokovnjak za kupčijo s tujimi drvmi. Ni dolgo tega, ko smo poročali o drzni potegavščini podjetnega brezposelnika, ki je v Ljubljani nekemu trgovcu ponudil na prodaj nekaj vagonov drv iz okolice Velike Loke, ki jih nikoli ni premogel, po nekaj tednih pa je našel posnemovalca, ki se je lotil podobnega podjetja med Čušperkom in Ljubljano. Zdaj je policija aretirala še enega prekopčevalca s tujimi drvi, mladega brezposelnega pekovskega pomočnika iz Malega Mlačevga, pristojnega v žalno na Dolenjskem. Fant je zadnje čase živel v Ljubljani, preživljal se je s tem, da je žagal drva po hišah. Svoj čas je za nekake ljubljanske trgovce nakupoval drva okrog Višnje gore. Ko je klavirno živorari od hiše do hiše, se je domislil, da so skladanice drv zložene po navadi daleč od vasi in da bi se celi tovari dali brez vednosti gospodarjev na tihem odpeljati. Poiskal je prevoznika, ki mu je dal na razpolago tovorni avto, in ž njim se je odpeljal do Višnje gore in v gozd nad mestom, kjer sta nekajkrat zapored naložila blizu 30 kubičnih metrov drv. Prevoznik, ki ni slutil sleparije, je vse skupaj prepeljal v Ljubljano, kjer je fant drva po 82 din meter spravil v denar. V Višnji gori pa so tatvino kmalu odkrili, na obvestilo višnjegorskih orožnikov pa je ljubljanska policija tudi kmalu izsledila tatu.

MARTINOVANJE

pevskega društva »Slavec«

DANES, sobota 12. novembra ob 8. uri. — Ples, pevske točke — martinova gos — narodna zabava.
Vstopnina Din 10.—

Hotel
Metropol
Miklič

u— Za veliki simfončni koncert, ki bo 18. t. m. v uniionski dvorani, so vstopnice že na prodaj pri blagajni v Unionu. Na sporedu sta poleg Bacha, Mozarta in Musorgskega predvsem dve domači deli in sicer »Ples čarovnice« in Adagio in Scherzo iz simfonije »Dumec« talentiranega slovenskega skladatelja Blaža Arniča, ki je v Ljubljani že nekajkrat vzbudil pozornost s svojimi deli. Skladbe bo izvajal filharmonični orkester pod taktirko dirigenta Lovra Matačiča iz Beograda, ki uživa ugled in spoštovanje glasbenega občinstva po vsem svetu. Prireditve za služi čim številnejšega občinstva.

Drevo ob 20. uri
Martinov večer s plesom
v Sokolskem domu
v šiški

u— Akademski Jadranski straža ima danes svojo redno plesno vajo, združeno z veselo nagradno družabno igro. Pričetek ob 20. v dvorani Trgovskega doma. Vodi Jenko, igra Adamič-Jazz.

artin

sredstvo za čiščenje! Zadržite vzeti 1—2 zrnca. 2 kom. din 1.50; 12 kom. din 8.—; 60 kom. din 27.—.

u— Za mestne reveže je Christofov učni zavod v Ljubljani ob svoji 35letnici poklonil 500 din in s tem na najlepši način proslavil jubilej za trgovski naraščaj pomembnega zavoda. Upravi zavoda se mestno poglavarstvo najlepše zahvaljuje za izdatni dar in vabi tudi druge jubilarne k posnemanju.

u— Mestno zdravniško dežurno službo vrši od sobote od 8. zvečer do ponedeljka do 8. zjutraj mestna zdravnica dr. Žitko Jož. Pleteršnikova ulica št. 13, telefon št. 47-64.

u— Martinov večer priredi v soboto 12. t. m. pri Krušču v Zeleni jami Cirilmetodova podružnica v Mostah. Pričetek ob 20. Pridite!

Iz Celja

u— Koncert Celjskega pevskega društva bo danes ob 20. v veliki dvorani Narodnega doma. Spored bosta izvajala mešani in moški zbor pod vodstvom pevovalce g. Peca Segule, ki obhaja s tem koncertom 10letnico plodonosnega glasbenega dela v Celju. Vstopnice so v prodaji v knjigarni K. Goričarja vdove. Občinstvo je vabljeno, da se udeleži koncerta v čim večjem številu.

u— Starokatoliška služba boža jutri odpade.

u— Kulturni večer. Društvo »Vzajemnost« v Celju bo priredilo danes ob 20. v dvorani Delavske zbornice kulturni večer. Na sporedu je nastop pevskega zbora, predavanje g. dr. A. Reismana iz Maribora o 20letnici Jugoslavije, dve deklamaciji in nastop govornega zbora.

u— Umrla je včeraj Na okopih 9 v starosti 75 let vdova po trgovcu ga. Karolinu Matičevu. Pogreb bo jutri ob 15. iz hiše žalosti na mestno pokopališče. Pokojnik bo ohranjen blag spomin, svojemu naše iskreno sožalje!

u— Sokolsko društvo v Celju poziva svoje članstvo, da se v velikem številu udeleži koncerta Celjskega pevskega društva v Narodnem domu. Podprimo prizadevanja društva, ki ob vsaki priliki radevolje sodeluje pri naših prireditvah!

u— Nabiralna akcija za češkoslovaške begunce. Sokolsko društvo Celje-matica je organiziralo v mestu in okolici nabiralno akcijo za češkoslovaške begunce. Ne zavračajte nabiralni in darujte vsak po svojih močeh!

u— Vlomilska afera. Ljubljanska policija je v sredo ponoči zasledila in aretirala 24-letnega nevarnega vasmilca Jožeta Turnerja iz Dobrovnika pri Dolnji Lendavi, ko je hotel vltomiti v trgovino in vinotoč g. Pezdirja na oglu Kongresnega trga in Gradišča. Preiskava se je zdaj razširila tudi na Celje. Turner je osumljen, da je vltomil v prodajalnice Prve slovenske železnice na Kralja Petra cesti in v mlekarno poleg te prodajalnice ter da je poskusil vltomiti v trgovino g. Ravnikarja na Kralja Petra cesti in v trgovino g. Bremana na Miklošičevi cesti. Turnerja tudi sumijo, da je prodal delavcem, ki so zaposleni pri regulaciji Savinje, več samokresov in nožev, ki so jih ti v dobri veri kupili.

u— Plesne vaje društva »Sohe« se vršijo vsako nedeljo od 4. do 7. ure v Narodnem domu. Vljudno vabljeno!

DNEVNO RAZPRODANE PREDSTAVE, dokazujejo, da Disneyjeva SNEGULČICA TRIUMFIRA TUDI V LJUBLJANI!
Predstave ob 16., 19. in 21. uri **KINO UNION — Tel. 22-21**

Kino Sloga Danes premiera duhovite veseloigre polne humorja in satire.
Tel. 27-30 Dve uri smeha in zabave! Proizvod čeških filmskih ateljejev!
VSE ZA LJUBEZEN! V glavni vlogi Rolf Wanka, nepozabna iz filma »Pater Vojteha«, Rihard Romanovski, Ellen Schwanecke.
Ob 16., 19. in 21. uri
Ob 14.30 po globoko znižanih cenah! Eden najboljših filmov, ki so bili v zadnjem času predvajani v Ljubljani. Ta film si mora ogledati vsakdo! **TAMARA**

Iz Maribora

a— Mirovna akademija v Mariboru. Zveza bojevnikov v Ljubljani priredi jutri ob 11. dopoldne v dvorani Ljudske univerze na Slomškovem trgu mirovno akademijo kot manifestacijo za svetovni mir. Ob 10. bo v stolnici maša zadušnica za padle v svetovni vojni. Pri akademiji bo govoril o mirovni ideji bivši vojni kurat in tmovski župnik iz Ljubljane g. Janko Cegnar. Na sporedu je tudi deklamacija vojne slove, petje moškega zbora bojevnikov in prikaz skiptičnih slik o grozotah vojne. Po mestu bo nabiranje prostovoljnih prispevkov po članih invalidskega združenja v Mariboru.

a— Drevo krstna predstava. V Narodnem gledališču bo nočno krstna predstava štederke kmečke drame »Prevarac«, ki se pred dramatskim zaključkom odigra v vselem razpoloženju kmečke gostije v Slovenskih gorah (petje, ples, godba, itd.). Jutri bo prva letnja popoldanska glasbena predstava, izborna uspeha Suppejeva opereta »Boccaccio«, zvečer pa »Hudičev učenec«.

a— Nacionalni organizacijo in društva. Pripravljalni odbor akcije »Slovenskemu delavcu narodne opore« vjudno prosi vabljenosti društva in organizacije, da se sigurno udeležijo po svojih predstavnikih seje jutri ob 10. dopoldne v predavalnici Narodne strokovne zveze, Sodna ulica 9/III.

a— Mariborski Sokoli se udeležijo nočnega martinovca Slovenskega društva Maribor III v gostilni Triglav v Košakih.

a— Profituberkulozni dinar, ki se pobira pri stanovanjskih najemnikih in hišnih posestnikih je dosegel v maju kosmatoto vsoto 438.379 din. Izven stanovanjske akcije je darovala gradbenemu skladu za jetične bolnike opekarna Dervušek din 350, g. Adolf Spacek mesto venca na grob g. Guština 200 din, v aprilu pa g. Avgust Zlatič v spomin na pok. g. dr. Ferda Lasiča 100 din. — V juniju je zbirka za gradbo azila za jetične bolnike v Mariboru dosegla 439.342 din. Izven stanovanjske akcije so v ta sklad darovali uradni mariborskega cestnega odbora mesto venca na grob pok. Martinu Lovšetu 150 din. — Vsem darovalcem iskrena hvala!

a— O tem in onem. Posesniki Mariji Podbukovšek iz Erjavčeve ulice 12 so odnesli z vrta vse perilo. Skoda znaša okoli 400 din. Ker se tatvine perila v zadnjem času ponavljajo se zdi, da gre za novo tatvinsko družbo, specialiste za perilo. — Zlat prstan je izgubil mizarju Francu Emeršiču s Pobrežja, Ipavčeva ulica 18. Pustil ga je na umivalniški delavnici v Vetrinski ulici. — Pred Korenovim gostilno v Košakih je zavozil hlapec Martin Švigel iz Pesnice z dvoprežnim vozom v konja vinčarja Franca Brečka iz Počehove. Brečkovega konja je dvoprežni voz podrl na tla in ga vlekel več metrov po cesti.

a— Obsojeni zaradi bele kuge. Pred malim kazenskim senatom sta sedeli večer 32-letna tkalka Anastazija Reberšek iz Maribora in sicer radi obtožbe, da sta zakrivila smrt Hermine Kajbičeve, Alojzija Lukek je obtožen ker je v juniju t. l. odpravila Hermine Kajbičevi na njeno zahtevo telesni plod, Anastazija Reberšek pa je pri tem sodelovala. Dva dni po odpravi plodu so morali Kajbičev prepejati v bolnišnico, kjer je naslednjega dne izdihnila. Ker je obdukcija trupla dognala, da je Kajbičeva podlegla posledicam umetnega splava, sta bili Alojzija Lukek ter Anastazija Reberšek obtoženi. Prišli sta svoje dejanje izpovedujoč, da ju je pokojnica večkrat prosila pomoči. Senat je obsojil Lukekovo na 4 mesece, Reberškovo pa na 3 mesece strogega zapora, pogojno za dobo 2 let.

a— Pojasnjen vlom v kamniško cerkev. V noči na 5. oktober t. l. je bil izvršen drzen vlom v župno cerkev v Kamnici pri Mariboru. Včeraj je pred kazenskim senatom sedel 27-letni brezposelni čevljarški pomočnik Ivan Heričko. Obtožnica iz črpnih prikazuje nepopoljnost Herička, ki so ga 30. septembra izpustili iz zapora okrožnega sodišča. Že 4 dni nato pa je okradel čevljarškega mojstra Josipa Gajgerja, isto noč je vdrl v kamniško cerkev, pobral iz dveh pušic okoli 110 din. V zakrstitvi je pobral 20 hostij in jih pojedel, z mašniško srajco pa je obrazil predmete, ki se jih je dotaknil, da bi zabil sled. Z ukradenim denarjem si je potem privoščil v Merdausovi gostilni dobro večerjo in je popil več vso noč, dokler ga niso orožniki iztaknili ter aretirali. Heričko je bil obsojen na 10 mesecev strogega zapora ter na izgubo častnih državljanjskih pravic za dobo 3 let.

a— Spet slinavka in parkljevka v Mariboru. Ker so v Vokmerjevi ulici 13 ugotovili slinavko na dveh svinjah, udrejo mestno poglavarstvo: Mestna klavnicna, kjer sta bili svinji zaklani in dvorišče niše Grajska 2, se smatra kot okužen prostor in je treba ukreniti vse potrebno, da se bolezen ne razširi. Ostalo mesto je ogroženo ozemlje in veljajo zanj te-le odredbe: Prepovedan je promet s parkljarji. Pregledani bodo vsi parkljarji v mestu, prepovedano je kupčevanje z živino na področju mestne uprave. Izjemoma bo dano dovoljenje le od primera do primera. Vsi hlevi so pod zaporo, živino se ne sme goniti skozi mesto. Psi ne smejo ležati po ulicah, koseži ne smejo na dvorišča. Živalski in svinjski sejmi so do nadaljnjega ukinjeni. Vsak je dolžan vsako kakorkoli sumljivo obolenje prijaviti mestnemu veterinarskemu uradu. Dogovorene živine tudi z vprego v mesto je prepovedano. V mesto smejo oni, ki imajo na živinskem potnem listu označbo: Za takojšen zakol v mestni klavnicni. Živino v mestni klavnicni je treba takoj sproti pokliti. Prepovedano je pošiljanje vseh predmetov s katerimi se lahko slinavka prenaša, zlasti slame, volne itd. Slininarjem je dostop v mestno klavnicno prepovedan. Kršitev teh odredb se kaznuje.

Iz Tržiča

a— Kino predvaja danes in jutri v nedeljo film »Sever zovce, tednike in črtan film.

Sokol

Dramatični odsek sokolske čete na Lavercu pri Ljubljani bo otvoril dramsko sezono jutri v nedeljo ob 15. v društveni dvorani z delom domače avtorice Manice Konovne »Prisega o polnoči«. Kot nastopata v glavnih vlogah naša najboljša igralca brat Možina in sestra Rupnik, upamo, da bo predstava dobro uspeha. Režija je v roki br. Antoniča. K obilnemu obisku vabi Sokol Laverca.

Iz Jesenice

a— Zvočni kino »Radio« predvaja danes in jutri v nedeljo ob 8. uri zvečer (v nedeljo tudi ob 3. pop.) vefilm »Alarm v Pekingu« z Gustavom Fröhlichem v glavni vlogi. Med dodatki tudi kulturni film »Država čebel« ki je bil odlikovan v Benetkah na bienali in Paramountov zvočni tednik.

Iz Marenberga

ma— Pri pošti v Marenbergu že dalje časa pogrešamo druge uradniške moči. Promet te pošte je tako velik, da ena uradnica vsega dela ne zmora. Čeprav pri vseh svoji spretnosti dela kakor ura, ne more istočasno sprejemati vplačil, poslušati telefon, sprejeti priporoke, vršiti izslišati uslužbenici! Omenjevali smo, da je tudi to, da poseba Marenberg mnogo tujcev, ki takele razmere s posebno naslado primerjajo z onimi pri njih. Prosimo torej, da se takoj namesti še druga uradniška moč. Tudi poštne pravilnik je sistemiziral v Marenbergu dve uradni moči.

ma— Kmečko-delavska zadruga v Sp. Vižinji je bila ustanovljena pred dobrim letom. V tem kratkem času je pokazala, kako med ljudstvom dozoreva smisel za združništvo. V skromnih prostorih je bil začetek. Pod požrtvovalnim vodstvom se je dosegel tak uspeh, da se je članstvo odločilo postaviti si lastno združno poslopje, v katerem bodo nameščeni poslovni in obratni prostori ter skladišča zadruga. Stavba bo stala v kraju Vasi občina Remšnik, ki je že izdala dovoljenje za gradnjo. Članstvo je pridno zagrabilo za lopate in odstranilo odvisno zemljo in že rasejo iz tal temelji združnega doma.

Iz Ptujja

j— Žrtve lunega mrka. Tudi v Ptujju in okolici so ljudje z velikim zanimanjem opazovali lunin mrk. Tako je na Vurbergu v sanatoriju zaposlena služkinja Ljudmila Fekonja gledala luno. Da bi bolje videla, je splezala na zid in zida na visoki hrast. Stopila pa je na suho vejo, ki se je pod njo zlomila, da je padla v globino 8 metrov. Dobila je pri padcu hude notranje poškodbe.

j— Dimnik se je zrušil na hlapca. Pri posestniku Martinu Potočniku v Brstju so popravljali podstrešje pri stanovanjski hiši. Pri tem delu je bil zaposlen domači hlapec Karel Anton, ki je to službo nastopil šele prejšnji dan. Premikali so neki tram, ki je bil v zvezi z dimnikom. Zaradi sunka pa se je ta dimnik zrušil in pokopal pod seboj hlapca ter mu zmečkal srčni koš. Poškodbe so smrtno nevarne in je le malo upanja, da bo ostal pri življenju.

j— Zvočni kino Ptuj predvaja drevo ob 20. in jutri v nedeljo ob pol 19. in pol 21. film »Zmagovalec dneva«, kot dodatek pa Foxov tednik in kulturni film o naši državi.

Iz Ljutomerja

j— Zvočni kino Sokolski dom predvaja drevo ob 20. in jutri v nedeljo ob 4. dopoldne in ob 8. zvečer film »Ciganska kri«. Kot dodatek Foxov zvočni tednik.

★
ČRNOBELJ. Bratski sokolski gledališki odri Ljubljana. — Vile bo gostoval drevo ob 20. v našem sokolskem domu z izvrstno zabavno komedijo s Haskovičevimi »Pustolovčinami dobrega vojaka Švejk« v režiji br. Bronija Battellina. Naslovno vlogo bo igral popularni komik br. Viktor Ambrož. Kdor se hoče drevo nad dve uri od srca nasmejati izvrstnim dvotipom dobrega vojaka Švejka, naj poseli predstav. Vabimo mešane in okoličane, da v polnem številu posetijo predstavo in tako izkažejo svoje priznanje dragim gostom z Viča. Drevo vsi v sokolski dom!

ČRNOBELJ. Sokolski zvočni kino predvaja drevo ob 8. in jutri ob 4. dopoldne in 8. zvečer film »Vivere« (Življenje).

POLJČANE. Izredno izdatno gradbeno sezono smo imeli letos. V kratkem času je bilo, odnosno bo zgrajenih kar sedem novih poslopij. V Peklu sta že dograjeni stanovanjska hiša posestnika in mizarja Goloba in hladilnica posestnika Brgleza. Pred dovršitvijo pa so dalje: trgovinska hiša trgovca Klavčiča in stanovanjski hiši posestnikov Soršaka in Petka. V Sp. Poljčanih pa si gradita hišici železničarja Rancinger in Verbič. — Preteklo nedelje je bila tu otvorjena pleša šola. Vaje se vršijo pri Baumannu v Peklu pod vodstvom plesnega učitelja g. Simondiča iz Maribora. Cirkus »Wertheim« se že nekaj dni mudi v Poljčanih.

RIBNICA. Sokolski zvočni kino bo predvaja drevo ob 20. uri film »Strast«. Za dodatek Paramountov zvočni tednik.

SEVNICA. Zvočni kino predvaja danes in jutri veseli film »Duette« z Mariko Rökk v glavni vlogi.

Zanimiva tiskovna pravda

Sarajevo, 10. novembra
Pred okroglim sodiščem v Sarajevu se je moral zagovarjati profesor in pisatelj Dušan Gjurovič zaradi svoje satire, ki je izšla letos v revli »Pregled«. Pisatelj tožita bivši narodni poslanec Mihajlo Bošković iz Danilovgrada in danilovgradski župan Stanoje Begović.
Satira ima naslov »Saznanje Jeluša Dubića«. V njej je opisano, kakor se je stradan ošel iz vasi Dubića seznanil v bližnjem mestu z dobro rejenim psm. Pes je oslu predstavil vse prave malega mesta, ca in med njimi seveda tudi župana in narodnega poslanca. Tožitelja navajata, da sta oba opisana v Gjurovičevi satirični noveli. Pisatelj se brani, da bivšega poslanca Boškovića sploh ne pozna in da je svojo satiro napisal že leta 1933., ko Bošković sploh še ni bil poslanec. To je potrdil kot priča tudi novinar in pisatelj Hamid Dizdār, ki se dobro spominja, kako mu je Gjurovič leta 1933. razlagal vsebino svoje novele. Satira je bila gotova že takrat, čeprav je prišla šele letos v tisk.
Obtoženi pisatelj je tudi navedel, da bi svojo satiro drugače napisal, če bi bil Boškovića poznal in če bi hotel izbrati za osebnost svoje satire. Boškovića pa ni poznal in se je začel zanimati zanj šele potem, ko je bila vložena njegova tožba. Če je Bošković samega sebe spoznal v satiri, ni to krivda pisatelja, ki ne more biti kriv, če je Bošković res tak človek, kakršen je bil opisan v satiri. Če pa ni tak, zakaj potem toži?

Gospodarstvo

Javne nabavke naj se poverijo domačim podjetjem

Že včeraj smo kratko poročali o 12. zboru Centralne industrijskih korporacij kraljevine Jugoslavije. Ta zbor je bil posvečen predvsem vprašanju javnih nabav in vprašanju obremenitve industrije z javnimi bremen.

V svojem obsebnem referatu je generalni tajnik centrale g. Čurčin poudaril, da se sicer v mnogih državah javne nabavke ne vrše produktivno, temveč pogosto s posebnimi ozirom na politične, vojne in druge oziro. Vendar pa imajo v drugih državah od javnih del in javnih nabav koristi predvsem domača podjetja. V Jugoslaviji se oddajajo javne nabavke v veliki meri inozemskim podjetjem ali pa državnim zavodom in tvornicam in le neznaten del odpade na domačo privatno iniciativo. Ponovno je bila izražena zahteva, da bi se pri tem zaščitila domača industrija nasproti inozemski konkurenci. V tem pogledu predstavlja nov moment uredba o normalizaciji od 1. julija 1938. Zahteva gre za tem, da se obrtni in industrijski proizvođači, ki jih ni v naši državi, zamenjajo s sličnimi domačimi produkti in da se ne nabavljajo iz inozemstva predmeti, ki se lahko izdelajo v naši državi. Prav tako je treba do mado industrijo pri javnih nabavkah zaščititi pred dumpingom inozemskih podjetij. Nadaljnji predlog gre za tem, da se inozemske ponudbe pri javnih nabavkah predlagajo izključno v dinarjih.

V debati o tem vprašanju so govorili dr. Blažković iz Beograda, dr. Vrhunec iz Ljubljane, Grosinger iz Karlova in generalni tajnik Zbornice za TOI g. Mohorič. Pod predsednik centrale g. Toma Maksimovića je med drugim zagovarjal potrebo centralizacije državnih nabav in je izrazil mišljenje, da je treba ustanoviti centralni zavod za nabavke. Dvomimo pa, da so bili navzoči industriji in predstavniki industrijskih korporacij enakega mnenja.

Znatno povečanje naših klirinskih terjatev v Nemčiji

Od 22. julija je saldo narasel od 107 na 367 milijonov din.

Najnovejši izkaz Narodne banke o gibanju klirinskih računov z inozemstvom zaznamuje zopet prav znatno povečanje salda naših terjatev v Nemčiji. Ta saldo se je v prvi četrtini novembra povečal za 4,78 milijona mark, t. j. za 55 milijonov din, in znaša sedaj celotni saldo 25,26 milijona mark (367 milijonov din). Kakor je znano je saldo naših terjatev v Nemčiji dosegel dne 22. julija t. l. 7,36 milijona mark (107 milijonov din) in se je torej saldo od tedaj več nego potrojil. Odnosno se je povečal od 107 na 367 milijonov.

Klirinski račun z Italijo pa zaznamuje v prvi četrtini novembra ponovno znatno zmanjšanje, in sicer za 7,7 na 67,4 milijona din. Tako je saldo naših terjatev z Italijo od pomladi padel že za 2/3, saj je takrat dosegel najvišje stanje skoro 200 milijonov din. Dne 10. t. m. je Narodna banka izplačala po kliringu z Italijo klirinske nakaznice do št. 18.404 od 16. avgusta t. l. Od ostalih aktivnih klirirgov izkazuje klirirg s Turčijo povečanje salda naših terjatev za 0,3 na 18,7 milijona din, redni klirirg z Bolgarijo zmanjšanje za 0,3 na 1,3 milijona din in klirirg s Poljsko malenkostno povečanje za 0,1 na 0,5 milijona din.

Med pasivnimi klirirgi zaznamuje klirinski račun s Češkoslovaško povečanje salda našega dolga za 1,2 na 165,2 milijona KČ. Nadalje se je povečal naš klirinski dolg v Madžarski za 2,0 na 38,4 milijona din in naš klirinski dolg v Rumuniji za 2,9 na 9,6 milijona din. Saldo likvidacijskega klirirga s Švico pa se je zmanjšal za 0,11 na 4,31 milijona švicarskih frankov.

Zaposlenost v posameznih gospodarskih panogah

K ž znanim podatkom o skupnem številu zavarovancev v mesecu septembru je Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani sestavil še podatke o gibanju števila zavarovancev v posameznih panogah.

Od avgusta do septembra se je povprečno število zavarovancev zmanjšalo za 444 na 103.972. Najobčutnejše je bilo zmanjšanje zaposlenosti v gostinskih obratih, kjer je zaradi konca turizma prometne sezone v tem mesecu nazadovalo število zavarovancev za 458 ali 1,3%. Prav tako je nazadovalo število zavarovancev v industriji gradbenega materiala za 306, pri gradnjah nad zemljo za 273 in pri gradnji cest, železnic in vodnih zgradb za 65. Zmanjšanje števila zavarovancev beleži tudi gozdno-zagarska industrija za 179. Temu nazadovanju zaposlenosti pa stoji nasproti povečanje števila zavarovancev v nekaterih drugih panogah, tako v tekstilni industriji za 186, v oblačilni industriji za 138, v trgovini za 146, v industriji papirja za 111, v čevljarški industriji za 105 itd.

V primeri z lanskim septembrom smo imeli letos v septembru za 1938 zavarovancev več. Največji del tega prirastka nasproti lanskemu septembru odnada na tekstilno industrijo, kjer se je od lani število zavarovancev povečalo za 731 na 17.036. Tudi v sorodni oblačilni industriji beležimo povečanje za 219 na 5084. Precejšnje povečanje beleži tudi industrija za predelovanje lesa, in sicer za 569 na 4426, dočim je zaposlenost v gozdno-zagarski industriji od lanskega leta nazadovala za 131 na 8370. Povečanje zaposlenosti beleži v primeri z lanskim septembrom tudi kemična industrija za 205 na 2427. Pri električnih centralah je zaposlenost narasla za 117 na 621, pri umjarski industriji za 130 na 2330 in pri čevljarški industriji za 201 na 3303. Končno se je povečalo tudi število hišne služničadi za 352 na 9236.

Precej manjša pa je letos zaposlenost v gradbeni stroki. V primeri z lanskim septembrom se je število zavarovancev pri gradnjah nad zemljo zmanjšalo za 742 na 8694 in pri gradnji železnic, cest in vodnih zgradb za 309 na 3516. Tudi v industriji tobaka se je občutno zmanjšalo število zaposlenih delavcev in delavk, namreč za 147 na 738.

O fiskalni obremenitvi industrije in produkcijskega procesa je obsežno referiral tajnik centrale dr. Čvetko Gregorič. Najobčutnejšo obremenitev industrije predstavlja uvedba skupnega davka na poslovni promet, ki ga plača proizvajalec za ves poznejši promet dotičnega blaga. Ta davek se plača tudi od neizterljivih terjatev za prodano blago in tudi na zneske, ki jih proizvođač odobrava v obliki rabata in bonifikacij. Uvedeno je obdavčenje surovin in pomožnih sredstev produkcije in obdavčenje pogonske sile. To predstavlja največje breme s posebnim ozirom na okolnost, da je bil davek na poslovni promet v poslednjih letih povečan za 150%. Poleg tega pa je bil uveden luksuzni davek, ki je znašal najprej 10, sedaj pa znaša 12%. Tudi drugi davki so bili občutno zmanjšani, kar je industriji prineslo korist. Tudi drugi davki so bili občutno zmanjšani, kar je industriji prineslo korist. Tudi drugi davki so bili občutno zmanjšani, kar je industriji prineslo korist.

Poleg povečanja fiskalnih bremen so bila Poleg povečanja fiskalnih bremen so bila uvedbo starostnega zavarovanja delavcev. Izredno občutno pa je industrija obremenjena zaradi povišanih banovinskih in občinskih doklad. V teku leta 1937 so bile uveljavljene nekatere fiskalne olajšave in industriji je uspelo, da se ni uvedla prvotno zamišljena obveznost nalaganja rezerv industrijskih delniških družb v državne papirje. Dosežene fiskalne olajšave pa znatno zaostajajo za onim, kar industrija zahteva za neovirano poslovanje in za uspešen razvoj. Referent je predložil zboru načrt podelitve spomenice, ki zahteva pravilno razdelitev fiskalnih bremen.

O tem referatu se je prav tako razvila obsežna debata, v kateri so sodelovali med drugim generalni tajnik Zbornice za TOI g. Ivan Mohorič in glavni tajnik Zveze industrijev dr. Golla.

Gospodarske vesti

== K pomanjkanju bencina v Ljubljani. K včerajšnji notici o pomanjkanju bencinske mešanice v Ljubljani smo prejeli od zastopnika kartela pojasnilo glede bencinskih rezerv. Pomanjkanje je nastopilo le glede bencinske mešanice, in to zaradi tega, ker centrala za spirit ne dobavlja mešanice dovoljnih količin spirita. Včeraj pa je prišlo v Ljubljano 7 cistern bencinske mešanice, t. j. preko 70.000 kilogramov. Po zadrlju predstavnika kartela ima kartel v zalogi 11 milijonov kilogramov čistega bencina, ki ga pa ne more dati v promet, ker je dovoljena le uporaba bencinske mešanice. Toliko pojasnila od strani kartela. — Izkušnje zadnjih dni so nam vsekakor pokazale, da nekaj ni v redu in če je krivda na strani spiritovega kartela, potem bo pač treba napraviti ukrepe, da se kaj takega ne ponovi. Pomniti pa moramo, da so prej, ko je bila svobodna konkurenca, take stvari niso dogajale in da je Ljubljana vedno imela dovolj goriva na razpolago.

== Plačilni promet s suetskimi ozemlji. Narodna banka je izdala cirkular, ki se nanaša na plačilni promet s suetskimi ozemlji. Vse blago, ki je bilo po 10. oktobru uvoženo iz prejšnjega češkoslovaškega ozemlja, ki je bilo odstopljeno Nemčiji, se ima plačati v okviru plačilnega prometa z Nemčijo. Kot dokaz, da je bilo blago uvoženo iz tega ozemlja, služi potrdilo o izvozu, izdano od nemških pristojnih oblastev. — Blago, ki je bilo iz suetskoga ozemlja uvoženo pred 10. oktobrom t. l., se ima do nadaljnjih navodil plačati v kliringu s Češkoslovaško v smislu prejšnjih navodil (ta vplačila se knjižijo na posebnem računu).

== Zamenjava čl. kron v suetskem ozemlju. V zvezi z najnovejšim izkazom nemške Reichsbanke od 7. t. m. poročajo iz Berlina, da zamenjava češkoslovaških kron v suetskem ozemlju naglo napreduje in je bilo doslej izdanih v zameno za čl. krone okrog 200 milijonov mark, kar ustreza po zamenjalnem ključu 1660 milijonov.

Usmerjeno gospodarstvo v Franciji

Na kongresu francoskih radikalov v Marsellu je vzbudil veliko pozornost tudi referat ministra trgovine Gentina, ki je govoril o potrebi izgradnje tako zvanega »usmerjenega gospodarstva« (Economie orientée) v Franciji. V utemeljevanje svojega predloga je navajal med drugim, da Francija ne živi več v tako zvanem liberalnem režimu. To pa ne morda zaradi tega, ker bi mu bili v vladnih vrstah nasproti, temveč zato, ker ga Francozi sami nečejo več. Na mnogih področjih gospodarstva ni več svobodno, ker ga država ali sama vodi ali pa vpliva na njegovo vodstvo.

Pod tako zvanim »usmerjenim gospodarstvom« je izjavil minister, razumem gospodarski sistem, v katerem ostaneta na eni strani kapital in delo v okviru zasebnih podjetij podrejena zasebnemu pravu, v katerega pa na drugi strani poseže država nepokredno (s prevzemom vodstva) ali posredno (s pobudami) v gospodarstvo vselej, kadar je zasebna pobuda nezadostna.

Mussolinijeve inspekcije brez predznanih

Rim, 11. nov. b. Včerajšnji službeni organ fašistične stranke objavlja naslednje obvestilo: S poletom in Pescaro je začel Mussolini svoje inspekcije brez predznanih, ki jih bo mimo uradnih še večkrat izvršil tekom leta. Naj bodo zato federalni tajniki, kakor doslej, vedno na mestu, da jih bo moglo takoj poklicati, ko bo duce po svoji izbiri želel obiskati enega ali več sedežev stranke, odnosno njenih organizacij.

Letošnja Nobelova nagrada za fiziko

Rim, 11. nov. AA. Letošnja Nobelova nagrada za fiziko je bila podeljena italijanskemu univ. profesorju Enricu Fermiju, ki je znan zaradi svojih genialnih odkritij o atomih.

lijonom KČ. Obtok bankovcev nemške Reichsbanke je nadalje znaten in je znašal 7. t. m. 7423 milijonov mark (lani 5249).

Borze

11. novembra
Na ljubljanski borzi so se danes angleški funti v privatnem kliringu trgovali nespremenjeno po 238. V zagrebškem privatnem kliringu je bil promet v grških bonih po 35,90 (v Beogradu po 35,75). Nemški klirniški čeki stanejo v Ljubljani 14,35, v Beogradu 14,30 in v Zagrebu 14,31.

Na zagrebškem efektinem tržišču je Volna škoda pri mirni tendenci notirala 474 — 475 (v Beogradu je bil promet po 474,75). Promet pa je bil zabeležen v 8%. Blairovem posojilu po 98, v delnicah Trboveljske po 180 in v delnicah Gutmana po 50.

DEVIZE

Ljubljana. Amsterdam 2390,66 - 2405,26, Berlin 1761,02 — 1774,90, Bruselj 743,70 — 748,76, Curih 996,45 — 1003,52, London 208,33 — 210,39, New York 437,1 — 440,31, Pariz 116,31 — 117,75, Praga 150,93 — 152,04, Trst 230,69 — 233,78.

Curih. Beograd 10, Pariz 11,7150, London 20,95, New York 441,75, Bruselj 74,25, Milan 23,22, Amsterdam 239,85, Berlin 177, Stockholm 107,9250, Oslo 105,2750, København 93,5250, Praga 15,16, Varšava 82,87, Budimpešta 85,50, Atene 3,95, Bukarešta 3,25.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: Volna škoda 474 — 475, 4% agrarne 59 — 60, 4% severne agrarne 59 — 59,75 6% begluške 90 — 91, 6% dalm. agrarne 89 — 90, 7% invest. 89 — 99,50, 7% stabiliz. 97 — 98,50, 7% Seligman 100 den., 7% Blair 91 — 91,37, 8% Blair 97,50 — 98,50; delnice: Narodna banka 73,50 den., PAB 222 — 226, Trboveljska 180 — 185, Narodna šumska 20 bl., Gutman 50 — 55, Šečera Osijek 85 bl., Osiječka ljevaonica 160 den., Isis 20 den., Jadranska 350 den.

Beograd. Volna škoda 474,50 — 475 (474,75), 4% agrarne 60 den., 4% severne agrarne 59 — 60, 6% begluške 90,25 — 90,50 (90,50), 6% dalm. agrarne 89,50 — 90, 7% invest. 99,25 — 100, 7% Seligman 100,50 — 103, 7% Blair 91,25 — 91,50, 8% Blair 97,25 — 98,50, Narodna banka 7400 den., PAB 227 den.

Blagovna tržišča

TRTO

+ Novosadska blagovna borza (11. nov.) Tendence nespremenjena. — Pšenica: sremška 143 — 150; slav. 149 — 151. Rž: baška 144 — 146. Jčemen: baški 143 — 152; po mladni 68 kg 180 — 185. Oves: baški sremški slav. 142 — 144. Koruza: baška sušena pariteta Vršac in Indija 98 — 99; 242,50 — 252,50; >242,50 — 232,50; >242,50 — 212,50; >242,50 — 192,50; >242,50 — 162,50; >242,50 — 112,50. Otrobi: baški 90 — 97. Fižol: baški 230 — 235.

BOMBAS

+ Liverpool, 10. novembra. Tendence mirna. Zaključni tečaj: za dec. 4,74 (prejšnji dan 4,72), za maj 4,78 (4,76).
+ New York, 10. novembra. Tendence dobro vztrajajoča. Zaključni tečaj: za dec. 8,58 (8,51), za maj 8,30 (8,24).

Usmerjeno gospodarstvo v Franciji

ali pa grozi gospodarstvu zaradi prevleke števila zasebnih pobud an

Politični umor v Parizu

Mladi žid Herschel Feibel Grünspan je v nemškem poslanstvu v Parizu ustrelil posla-niškega tajnika v Rathausu, da se masčuje zavoljo neprimernosti, ki so jih v Nemčiji delali njegovim staršem. Na sliki vodijo policijski uradniki atentatorja po njegovem dejanju iz poslojstva nemškega poslanstva

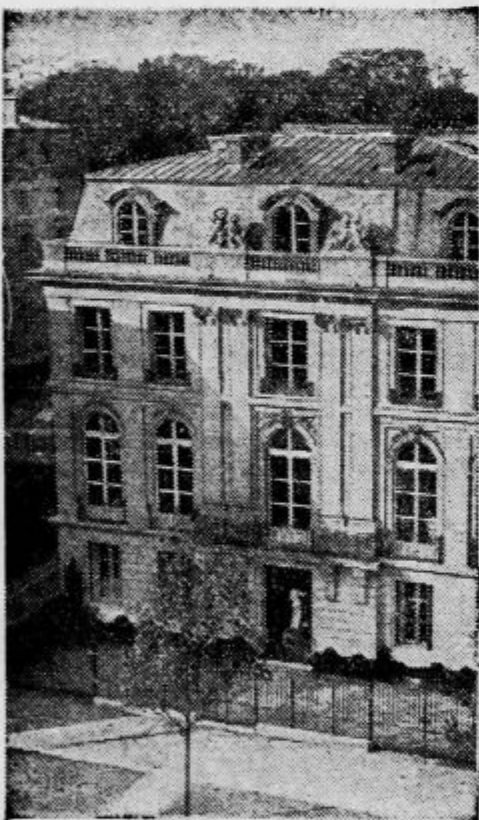

Atentator Herschel Feibel Grünspan

Štirinajstletna vdova

Te dni se je s kolesom smrtno ponesre-čil 19-letni Gabriel Mathevet iz Montlu-ela na Francoskem. Pokojni je zapustil — štirinajstletno vdovo, ki pričakuje v krat-tem otroka. Ko sta se v preteklem letu poročila, sta morala dobiti posebno dovo-ljenje s strani državnega predsednika. Tudi oče mlade vdove se je pred nekoliko leti smrtno ponesrečil, in sicer zavoljo nesrečnega naključja med — nogometno igro.

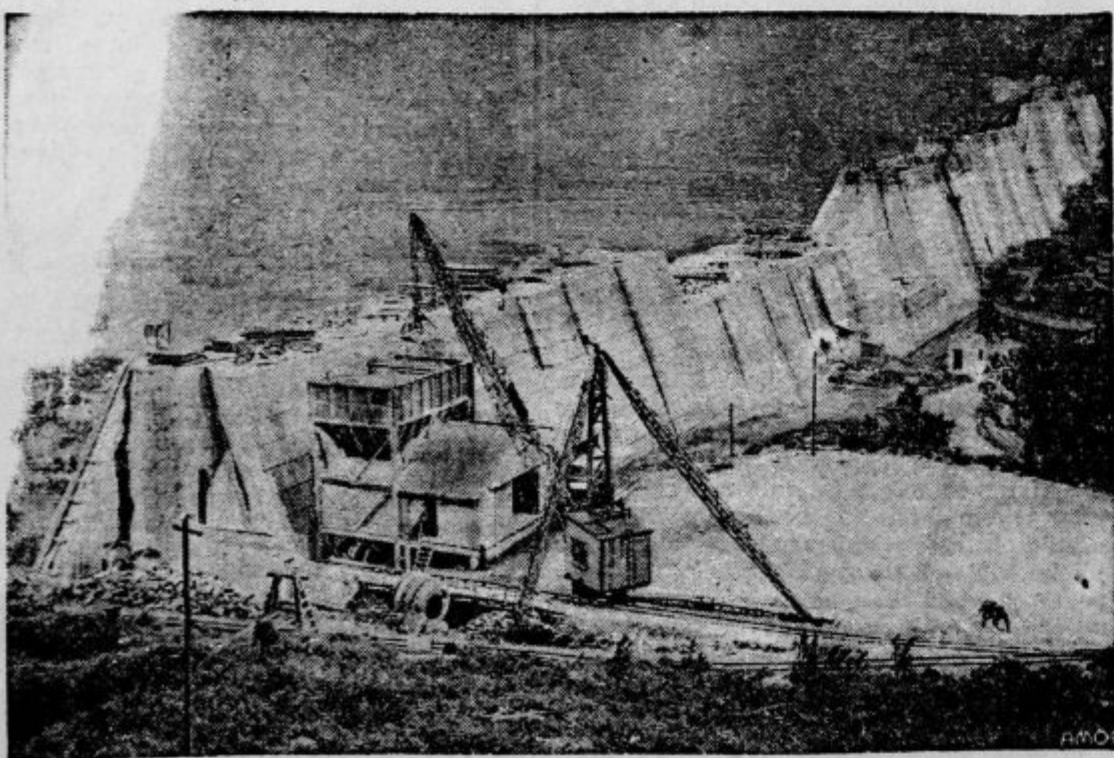
Novi dom vojvode Windsorskega

Na Suchetovem bulvaru v Parizu si je voj-veda Windsorski najel majhno palačo, v ka-teri si misli urediti svoj novi, stalni dom. Yanjo se s svojo ženo preselili okoli Novega leta

Pol stoletja že deluje CMD, darujmo še za pol stoletja!

Največja angleška dolinska pregrada

Jo pregrada doline Haverswater. Dolga bo 500 m, visoka 40 in ob vznožju 42 m debela. V ogromnem jezeru, ki bo nastalo za njo, bosta izginili dve vasi. Elektrarna, ki jo tu gradijo, bo zalagala ves manchesterski okraj z električnim tokom

Svetovna »knjižnica« za filme

Za ohranitev važnih filmov so ustvarili mednarodno organizacijo. Za nekoliko let spravljajo filme zgodovinske vrednosti v Londonu in New Yorku v muzeje, kjer jim ogenj ne more priti do živega. Sedaj se je stvorila mednarodna zveza filmskih arhi-vov. Ustanovni člani te zveze so »National Film Library« v Londonu, »Museum of Modern Art Film Library« v New Yorku, »Cinemathèque Française« v Parizu in »Reichsfilmarchiv« v Berlinu. Organiza-cija naj bi ne olajšala samo ohranitev dra-gocenih socialnih in zgodovinskih filmskih dokumentov, temveč tudi izmenjavo knjig, tiškov, fotografij, filmskih libretov in dru-gega materiala, ki se tiče filma. Svoje de-lo bo razširila na ves svet. Prihodnjega avgusta se bo vršilo prvo zborovanje med-narodne »zveze filmskih arhivov« v New Yorku. Osrednji urad zveze je v Parizu in pričakovati je, da se bodo novi organiza-ciji priključili tudi filmski arhivi drugih dežel.

Neumna stava

Kmet Stefan Kowalski iz okolice Varšave je postal žrtev skrajno neumne sta-ve. Stavlil je bil, da bo snedel dvanajst jajc z lupino vred, ne da bi mu to škodovalo. Mož je v resnici požrl dvanajst jajc, nato pa so se ga lotili strašni želodčni kr-či. Navzlic zdravniški pomoči je v bolniš-nici umrl.

Svetlobna stanica straži zlato

Električno oko za štetje izdelkov

Električna doba nam obeta še neslutene možnosti v vseh področjih kulturnega na-predka. Ze prvi začetki so prinesli uspe-ke, ki so mejili na čudeže.

Radio, brezžična telegrafija, brezžični prenos slik, svetlobna stanica — vsaka iz-med teh stvari je čudo zase. Svetlobna stanica je priprava, ki dojemata svetlobne vtise in jih spreminja v električne toke. Po teh električnih tokih, ki nastajajo iz svetlobe, se spravljajo druge električne priprave v obrat. Zvočni film je bil ena izmed prvih in najbolj popularnih uporab svetlobne stanice.

V sodobnih tvornicah uporabljajo svet-lobno stanico kot električno oko za brez-hibno in izredno hitro štetje majhnih iz-delkov. Rabi nam tudi za nadzorovanje pitne vode, kajti v nasprotju z nezaneslj-ivim očesom, ki se hitro utruja, dojemata ce-lo najneznatnejše skaljenje in prebarva-nje vode. To je za preskrbo mest s čisto in zdravo pitno vodo izredne važnosti.

Svetlobna stanica pa varuje tudi zakla-dnice sodobnih bank vlomilcev. Kdor se bliža oklopi blagajni, ki jo takšno elek-

trično oko straži, zaide ne da bi o tem vedel med snope nevidnih žarkov, ki so iz skritih kotov naperjeni na stanico. S tem se prekine električni tok, ki ga povzroča-jo ti žarki, sprožijo svarilne naprave, ki priključijo pomoč na ogroženi kraj. Skri-ti fotografski aparati posnemajo vlomil-ca od vseh strani in mehanično zapirajoče se duri ga napravijo za ujetnika.

O obstoju teh nevidnih žarkov prej ra-zen v znanstvenih krogih nismo dosti ve-deli. Gre za infrardeče žarke, s katerimi je bilo mogoče delati fotografske posmet-ke skozi meglo in dim na stotine kilome-trov daleč. Ta čudež moderne tehnike da-je najrazličnejše možnosti, o katerih se nekoč ljudem niti ni sanjalo. Ladje, ki plo-vejo skozi meglo, imajo s temi žarki mož-nost, da opazijo pravočasno človeškim očem nevidno nevarnost, ki prežiho nanje, vojske imajo možnost ugotovljati nasprot-nikove zamegljene položaje in umetne me-gle ne dajejo niti letalom v zraku niti ladjam na morju več prave možnosti, da bi se skirle nasprotnikovim očem.

Mrtveci, ki so se vrnili Najrajši bi bili ostali mrtvi

V neki londonski bolnišnici so operirali 49-letno gospo Kate Linwoodovo. Med težko operacijo je bolnica umrla. Z masi-ranjem srca, injekcijo adrenalina in drugim poskusi je zdravnikom proti pričakovanju uspelo, da so jo po petih minutah zbudili v življenju. Operacijo so srečno dokonča-li, bolnica se bo čez nekoliko tednov zdra-va vrnila domov.

Operacije te vrste so se v zadnjih časih zgodile precej pogosto. Masaže srca in injekcije adrenalina so imele uspeh v pri-merih, v katerih so nekoč pacienta sma-trali za izgubljenega. Smrt, ki se je bila polastila človeka, so prepodili. V večini primerov je šlo za dve ali tri minute, pre-

Umazan dež

Dež nesnage je šel te dni preko nekega predmestja St. Louisa v Zedinjenih drža-vah. Ljudje so stopali v nedeljskih oble-kah baš v cerkev. Izložbena in druga ok-na so šla na kose, otroci so vpili in odras-lih se je lotila panika.

Ni šlo za naravni pojav. V bližini so razstrelili skoraj sto metrov visok dimnik nekega parnega milina. Ko je zidovje pa-dilo v rezervoar, ki je bil napolnjen z uma-zano vodo in vsakovrstnimi odpadki, se je dvignil v zrak silen prah, umazanost, razbite steklenice in kosi kovine. Vse to je padlo na sosedne ceste, kjer je povzro-čilo precejšnjo škodo. Mnogo delavcev je bilo treba, da so ceste potem osnažili. Bi-lo je tudi nekaj lažje ranjenih. Družba, ki ji je pripadal dimnik, je izjavila, da je pri-pravljena plačati vso škodo, ki je nastala zavoljo tega nespretnega podiranja lovar-niškega dimnika.

buditive po daljšem času so silno redke in zelo neverjetne.

Zanimive so izjave, ki jih podajajo takšni pacienti, ko se iz »onostranosti« vrnejo v življenje. Ga. Linwoodova je n. pr. pripovedovala: »Zbudila sem se med operacijo iz narkoze baš v kritičnem tre-nutku, kakor je dejal zdravnik. Začutila sem hudo bolečino in potem se je vse ne-nadno pogreznilo. Postala sem silno lahka in prosta, moje misli so lahko potovale, kamor so hotele, navdal me je velik občutek sreče in zadovoljstva in imela sem le željo, da bi vedno tako ostalo. Iz velike daljave sem zaslišala godbo, čisto tiho, nežno godbo. Moj strah pred smrtjo, ki sem ga imela doslej, se je po tem doživ-laju popolnoma izgubil.«

Pri neki drugi operaciji pred pol leta je doživela 22-letna stenotipistka Ellen Smit-hova nekaj podobnega. Srce se ji je usta-vilo za dve minuti in dvajset sekund. Ker so jo morali operirati pri polni zavesti, je nje doživljanje v času »smrti« še posebno zanimiv: »Nenadno sem začutila, da se ne morem več gibati,« je povedala. »Tako! nato sem ta občutek izgubila. Potem se mi je zazdelo, da vidim okrog sebe svetlo mo-drino, postala sem nenadno lahka, prosta in rešena vseh težav, nikoli se nisem po-butila tako srečno kakor v tem trenutku. Imela sem občutek, da letim, in željo, da bi s tem nikoli več ne končala. Bila je ču-dovita omama. Povratek v življenje mi je povzročil v prvem trenutku velik strah, rajši bi bila ostala tam, kjer sem bila.«

Zobozdravnik žrtvo-val svoje življenje

Zobozdravnik Emile Pickard, ki je de-loval v Carigradu, se je ponašal, da zdra-vi svoje paciente brez bolečin. Imel je najmodnejše aparate in je z zani-manjem zasledoval nove metode. Ljudje so ga priporočali drug drugemu, tako da je imel čedalje bolj obsežno prak-so. Hoel je sedaj preizkusiti novo pripravo za plin, ki uspaiva bolečine, ne-ki pacient se mu je bil za to ponudil, a prej je hotel ta poskus napraviti na sa-mem sebi. Zvečer se je zaprl v svojo or-dinacijsko sobo. Naslednji dan je neki njegov prijatelj opazil njegov avto pred vrati in ker zdravnika dolgo ni bilo iz hi-še, je začel sumiti, da se je primerila kakšna nesreča. Vdril je v ordinacijsko so-bo in ga je našel mrtvega na operacij-skem stolu. Cev novega aparata je imel pritrjeno še na nosu. Aparat je bil tako zgrajen, da bi ga pacient sam lahko spravi-l v obrat, čim bi pri obravnavi zoba za-čutil kakšno bolečino. Zdravnik je bil go-tovo vdihnil nekaj preveč cmamljajočega plina in je postal tako žrtev svojega po-klica in izuma. Umrl je v stremljenju, da bi soljudem prihranil bolečine. Te besede mu bo dala v nagrobni spomenik vklesati njegova mati, pri kateri je živel.

Za smeh in kratek čas

»Ko sva se poročila, sem mislila, da si pogumen mož.«

»Da, to so rekli tudi vsi moji prija-telji.«

Tu se bo vršila newyorška svetovna razstava

Pogled na velikanski prostor, ki ga bodo zavzemale razstavne zgradbe in kjer pripravljajo ta čas vse potrebno z mrzlično naglico

Draga pravda

Namesto 90 funtov odškodnine več nego 1000 funtov škode

Ena Lovellova, lastnica gledališke agen-ture v Londonu in solastnica neke trvdke za izdelovanje filmov, je bila velika prija-teljica igralki Gwen Wyndhamove, tako da so se ljudje iz njiju nerazdružljivosti že norčevali. L. 1935. je Lovellova izdelala film, v katerem je imela Wyndhamova glavno vlogo. Film ni imel uspeha, prija-teljici sta se sprli in igralka je zahtevala okrog 90 funtov šterlingov, ki jih je Lo-vellova njej baje dolgovala. Čeprav je ta oporekala upravičenost te zahteve, je bila zavoljo ljubelega miru pripravljena, da da Wyndhamovi 70 funtov. Wyndhamova pa tega ni sprejela in je bivšo prijateljico to-žila. Zadnja instanca je po treh letih do-končno zavrnila zahtevo in je Wyndhamo-vo obsodila na plačilo vseh stroškov, ki znašajo sedaj več nego 1000 funtov šter-lingov. Igralka bi morala plačati torej več nego desetkrat toliko, kolikor je nekoč zahtevala, razen tega je izgubila 70 fun-tov, ki bi jih bila lahko dobila, in napove-

dati je morala bankrot, kar ji je stroške samo povečalo. Zadnji dve leti je bila brez dela, kar pripisuje živcem, ki jih je izgu-bila zavoljo pravde. Lovellova o njej noče ničesar več slišati, kajti tudi njeni živci so uničeni. Samo v enem se obe strinjata: pravdati se nočeta nikoli več. Zadnja raz-sodba je izrazila obžalovanje, da je šel spor za vso to, ki ni bila v nobenem raz-merju s stroški, ki jih mora nositi sedaj stranka, ki je izgubila.

Vojaško letalo

padlo na ulico

Po vzletu z vojaškega letališča v Wa-shingtonu je treščilo neko letalo s polkov-nikom Mac Dillom, članom letalskega ge-neralnega štaba, in nekim pilotom na tla. Padlo je na ulico, razbilo več avtomobilov, eksplodiralo in zgorelo. Zgorela sta tudi oba moža. Nesreča ni zahtevala drugih žrtev.

Holandska princesa Beatrika

hčerka prestolonaslednice Julijane in princa Bernharda je pravkar dokončala deset mesecev. Kakor je videti, se obnaša pred fotografskim objektivom kar lepo

Zopet polet v Avstralijo

Angleški letalec rekorder C. W. A. Scott se pripravlja za svoj četrti polet v Avstralijo, ki ga misli opraviti v rekordnem času 2 dni. Dama poleg njega je njegova pomožna pilotka ga. Kirby Greenova, tudi znamenita rekorderka

A NEKDOTA

Knez Kaunitz, minister in vojskovodja Marije Terezije, je imel razne slabe nava-de, med drugim to, da si je po jedi dolgo trebil zobe, ne da bi se oziral na druge. Za ta namen je imel cel pribor srebrnih zobobrebcev, igel in zrcal. Ker je bil mo-gočnik in bogataš, se mu nihče ni upal kaj reči. Samo francoski poslanik Breteuil ga je nekoč pošteno blamiral. Ko je bil ne-koč pri njem v gosteh in je Kaunitz po zadnji jedi izvil cel svoj trebilni pribor, se je poslanik dvignil in dejal: »Gospodje, vstanimo. Knez želi ostati sam.«

VSAK DAN ENA

»In ne pozabi, prijatelj, da si hotel k zo-bozdravniku!«

(E. J. Gledys weekly)

Kulturni pregled

Mariborski razgledi

I.

Naše gledališče izvaja repertoar, ki je precej kvalitetnejši od lanskega. Opera je povsem pozivilna. Ob koncu novembra ali v začetku decembra bomo gledali Aldo (ob Verdijevem jubileju). Mar ni to tvegana stvar? Tako se vprašuje kulturni Maribor. V tisti nizki pritični stavbi v Slovenski ulici, ki je v kompleksu poslopja Narodnega gledališča, pa prevladuje optimizem. Imamo blešči tenor Anotola Manoevskega, čigar prodorni, lirčni in temeljito izšolani tenor je prepričevalno obvladoval situacijo ob nedavnem »Bocacciu«, ki smo ga videli v Skrbinskih mojstrski, prenovljeni režiji. Poleg Manoevskega, ki je Mariborčanec takoj prepoznal, da imajo po posebni konjunkturi angažirano skoraj prvo-garniturno moč, se je s svojim zvonom, svetlim sopranom uveljavila Fiametta Jelke Igljeve. V povsem novi smeri se nam je odkril Anžlovar v vlogi sodarja Lotteringha. Izprilca je dokajšnja porcija komičnega talenta. Precej obojatoča moč se je utrlila ob Beatrici Marije Veldinove, ki ji njen prijetni sopran ob vztrajnem šolanju lahko prinese še lepe uspehe in morebiti kariero nove mariborske subre. Tudi Verdonik je v vlogi bocaccijevskega nastojenega Leonetta kazal vidno prizadevanost v pevskem izpolnjevanju. Vprav klasično markanten pa je bil J. Kovič Lambertuccio, ki je žel pravi trijumf s svojimi improvizacijami v tretjem dejanju. Hudo ksantipski sta bili ostro začrtana Peronella Zamejč-Kovičeva in Isabella Slave Gorinskova. V skoro polnoštevilo sodelujočem ansamblu so se vidneje odražali še palermiski princ E. Groma, brivec Scalza P. Rasbergerjeve in neznanec V. Skrbinska.

Boccaccio, ta prijetno muzikalna vesela opereta, ki se močno približuje komični operi, je nesporno pozitivna svetla točka v letošnjem glasbenem repertoarju. Lojze Herzog si je močno prizadeval, da poveže dobro izvežbani orkester, vnete soliste in pomnoženi zbor, ki mu v tej opereti pripada pomembna dramatični delež ob množičnih nastopih razkačenih florentinskih zakonskih moč.

Tudi Nušičevega »Pokočnika« so vprizorili s prodornim uspehom. Nušičevski milje je zaživel pred nami v hreščem odmevu smeja, ki ni gogolevski in ne molierovski, ampak ki izžareva nekaj grenkega, trpkoga, disonantnega. Režiser Jože Kovič je usmeril tok odrskih dogajanj in upoštevanju obeh otipljivih elementov igre, to je resnobno tragičnega in cinčnega komičnega. Inž. Marič, osrednji podobi, ki tone v tragikomičnosti in družbeni tragičnosti, je vidnih Jože Kovič plemeniti, ki odkliče tudi Blaževca skrušenega Aljoša, ki je drugi značilni svetli lik v tem poslednjem in najboljšem Nušičevem odrskem delu.

Vsi ostali tipi v tej pošastni življenjski sredini pa se potapljajo v pokvarjenosti in npravnstveni brozi. In vendar ni Nušič namenil zmage karikaturnim, katerih glavni kolovodja je Spasjoje Blagovič. V njem se je naš Dario Gorinsk, ki je sijajen interpret nušičevskih moralno defektnih tipov, razmahnil do blesteče širine in odrskega zanosa. Kriminalni tip posebne vrste je Blagovičev satelit Anta, ki ga je M. Kosič plastično prikazoval. R. Nakrstov Novakovič in Crnoborjev Protič sta za spoznanje manjša pokvarjenca od prvih dveh, ki sta se z vsem zagonom nemoralne samoozrambe pogrnala v zaroto proti vrnivšemu se »Pokočniku«, ki nas pominja na usodo »Živega mrtveca«. Uspešno so se uveljavili tudi P. Kovičev iznajdljivi gospod Djurič, ki predstavlja zvezo te gnile, tipično beograjske sredine z najvišjimi krogi, nadalje Verdonikov Mle in Košutov ostro začrtani publicist Mladen Djaković, ki mu je dano, da nadmodri celo tako pretkanega lisjaka, kakor je Spasjoje Blagovič.

Vodilni ženski trio so predstavljale Ema Starčeva, ki je učinkovito podajala histerično zakonolomno Rino, Elvira Kraljeva, ki je sicer manj vodilni vlogi tete Agnje vtisnila pozitivno pečat, in Branka Rasbergerjeva kot razvajena edinka Spasjoje Blagovičeva. Občinstvo je pozorno sledilo predstavi, s posebno zbranostjo pa je prisluhnilo bodočim nušičevskim strelcem.

II.

Ljudska univerza v Mariboru je letošnji uvodni cikel predavanj posvetila bilanci našega žitja in bitja ob 20letnici Jugoslavije. Uvodnemu predavanju prof. S. Krajncu o razvoju in ureditvenju ideje zedinjenja je sledilo vsebinsko in metodično stalno predavanje univ. prof. dr. L. Hauptmana iz Zagreba, ki nam je ob mojstrskem razčlenjevanju nacionalne misli v zvezi z razpletom svetovne vojne ter vseh njenih posledic temeljito izpral vse »Ali smo zrel, da ob sodobnem stanju v svojem nacionalnem odporu in žilavosti služimo narodu in državi? Upajmo, da smo.« Znani vojaški strokovnjak general Belić nam je prikazal rast Jugoslavije v svitu vojaške slave, ki ožarja srbsko vojsko od zmagovite balkanske vojne do prebita solunske fronte. Naslednje predavanje je bilo posvečeno socialno-političnim bilančnim razgledom ob 20letnici Jugoslavije. Tajnik Delavske zbornice Filip Uratnik je strnil poglede ob problemih socialne zakonodaje in socialno politične aktivnosti, ob stanju glavnih nosilcev te aktivnosti ter se končno dotaknil potrebe nujno prečeka vprašanja bolniškega in starostnega zavarovanja našega poljedelskega delavstva, ki zavzema 40% vsega našega kmečkega prebivalstva. Univ. prof. dr. Stele iz Ljubljane pa je ugotovil spričo bilance 20 let likovno umetniškega ustvarjanja v Sloveniji: Slikarske struje se zlivajo v lirčni kolorizem, kiparstvo si je ustvarilo svojo tradicijo ter oblikovalo svojski izraz. V arhitekturi pa se Plečnikova in Vurnikova šola posrečeno dopolnjujeta. V ponedeljek 7. novembra nas je obiskal univ. prof. dr. K. Ozvald iz Ljubljane, ki je navzočim učiteljem in profesorjem predložil veliko resnico, da moreta edino ljubezen in vera, ki se goreče oklepa svojera naroda, voditi mladino v srečnejšo bodočnost.

III.

Kulturnemu Mariboru preti kulturni škandal. Glasbena matica je brez prostora. Ko se je zanimala za poslopje starega muzeja, so ji odvrgli, da je ta stavba rezervirana za policijsko vojašnico. Nekateri

so celo predlagali, da bi Glasbena matica mislila na poslopje, ki bi se nekateri prostori preurejenega gradu uporabili za splošne kulturne prireditve in društvene prostore. Tako naj bi postal mariborski grad neke vrste mariborski kulturni dom. V Kazini ni prostora, ker so veliko dvorano s priklučeno gledališko pevsko sobo že dodelili Studijski knjižnici, katere prostori so sprito silovitega knjižničnega razmaha postali pretni. Glasbena matica je sedaj v svoji nadaljnji usodi najtesneje povezana z rešitvijo tega vprašanja.

Kulturni Maribor pa si ublja glavo tudi z drugo perečo zadevo: V Mariboru je danes vsak koncert riskirana zadeva. Bili so časi, ko je bilo drugače, ko so predstavljal koncerti prvovrsten umetniški in kulturni dogodek. Danes ni močete Maribora predramiti k snižu za koncertno življenje. Malodane vse koncertne prireditve pretekle kulturne sezone so se zaključile s poraznimi deficiti. Maribor se vprašuje: Kaj storiti, da operemo ta madež in da vrnemo Mariboru tisti sloves koncertno razgibanega mesta, ki ga je užival pred leti? Če pojde tako dalje, si nikdo ne bo več upal prirediti koncertov večjega stila. Čuja se mnenje, da bi se formiral poseben kartel pevskih in glasbenih društev, ki naj bi pametno in smotno skrbel za organizacijo in propagando bodočih koncertov.

IV.

V soboto 12. t. m. imamo v našem gledališču krstno predstavo. Uporizi se kmečka drama »Prevara«, ki jo je spisal mladi pisatelj in član Narodnega gledališča v Mariboru A. Stander. Drama je močna in sega v gospodarsko socialno strukturo našega podeželja. Siromašni bajtarski sin Ivan Lemež se oženi na kmetijo in postane trden kmet. Toda prevaral se je. Njegova žena je precej starejša od njega. Na kmetiji živi kot rejenka mlada, zdrava Lonka, ki mu razvna krl. Vda se mu, ljubi pa ga ne. Ivan Lemež, ki doživlja tragično prevaro, meni, da ga Lonka ljubi. Lemeževa žena, ki nekaj slut, pa prigrvarja Lonki, da bi se poročila z bogatim sosedom. Toda Lemež se temu upre. Lemeževa izve za množevno razmerje z Lonko. Lemeževa zbol. Po Lemeževih možganih pa se podijo zle misli, da je zastrupil ženo. Medtem se pa vrne domov Drobčev Tone, ki je nekaj let delal v tujini. Med njim in Lonko se zopet razvna mlada ljubezen. Lemeževa žena pa umre. Vsi menijo, da je umrla naravne smrti, toda Lonka dobro ve, da je Lemež svojo ženo zastrupil. Lonka spozna, da je z Lemežem zanosila. Sovraži ga, čeprav bo oče njenemu otroku. Njen otrok ne sme imeti morilca za očeta. Poročiti se hoče s Tonetom. Ko se pa Lemež temu upre, ga ovadi. V tretjem dejanju sledi Lonkina in Tonetova svatba. Sredi razigranega svatbenega razpoloženja se pojavijo zakrinkani prežralji, ki jih vodi Lemež, ki je ušel iz zapor. Lemež hoče odpeljati Lonko preko meje. Tedaj se Lonka izpove. Tone ji vse odpusti. Tudi v Lemežu se zbudi človek: vda se in se vrne, kamor mu.

Lemeževa tragika ima svoje vzroke predvsem v socialnih prilikah. Kot bajtarski sin je hotel postati kmet. V tem trenutku pa se je notranje prelomil. Postal je slepo orodje strasti, ki ga je nujno pahnila v zločin in tragiko.

Kulturni Maribor pričakuje z velikim zanimanjem krstno predstavo te nove domače izvirne kmečke drame, ki bo sprito svojega močnega dinamičnega zapletka in izpletka nedvomno žela lep uspeh.

Massenetov „Don Kihot“ v ljubljanski operi

Nesmrtna umetnica Cervantesa, roman »Don Kihot«, se z vso pravico uvršča med najdragocenejše plodove pisateljske tvorbe. Velik francoski skladatelj Massenet je v zadnjih letih svojega življenja (rodil se je leta 1842. v Saint Etienne, umrl pa leta 1912.) skomponiral eno svojih najlepših del, »Don Kihot«, in sicer prav za Šaljapina, ki ga je poznal kot največjega umetnika svetovnega slovesa. Tako je rešil iz precejšnje pozabe Cervantesov roman ter ga vzpostavil zopet v središče zanimanja, kajti kakor hitro je postala znana njegova enako imenovana opera, za katero je napisal libretto Lorrain, verze pa žložil Cain. Je zopet zaživel zanimanje za to čudovito delo in njegovo visoko etično vrednost. Premiera Massenetove opere »Don Kihot« je bila leta 1910. v Monte Carlu, kjer je pel naslovno partijo Šaljapin ter dosegel svetoven uspeh. Znano je, da je gostoval s partijo po vseh svetovnih odrih, in da se je odločil, — četudi je bil poprej dolgo nasprotnik filma, — oživiti ta lik tudi na platnu. Ljubljanci pač še niso pozabili velikega doživljanja, ki ga jim je dal ta film ter tako omogočil, da so spoznali Šaljapina umetnost.

Šaljapinu je naložila usoda nalogo, da je dopolnil svoje umetniško poslanstvo na zemlji s kreacijo Don Kihota, junaka, ki se je boril za ideale, zaščitnika resnice in pravice, viteza, ki se je njegovim prizadevanjem rogala ves svet, človeka, ki je to vedel, a se je vendar vztrajno boril za svoje prepričanje in umrl žani. Otroško mehka duša, junaški duh, vroče srce polno viteštva, misli, zanešene v iskanje lepote, vroča vera v zmago dobrega, vse odpuščajoča dobrota, radodarnost, požrtvovalnost in še številne lastnosti duhovnega plemenitstva združene v eni osebi — to je bil Don Kihot, vitez Dolge postave iz Manče. Če bi Šaljapin v vsem svojem življenju ne ustvaril drugega kot to podobo, bi zaslužil že to mero slave, ki obdaja danes njegov nesmrtni spomin.

Massenet je znan kot komponist številnih oper, ki so bile v veliki večini izvajane na našem odru; tako na primer: »Zongler Naše ljube Gospe«, »Thaïs«, »Werther« in »Manon«. »Don Kihot« bo torej peta opera tega komponista, ki bo izvajana pri nas.

M. St-eva.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Zapiski

NOV NOBELOV LAVREAT

Z nekim presenečenjem sprejemajo poznavalci literature vest iz Stockholma, da je bila letošnja Nobelova nagrada za literaturo priznana ameriški pisateljici Pearl Buckovi. Njeno ime se ni omenjalo med kandidati za to največje svetovno priznanje in zapadnoevropski slovstveni časopisi so naštevili — kakor že nekaj let — druga, slavnejša imena. Švedski akademiki so tudi v tem primeru pokazali, da hodijo svoja pota.

Priznati pa je treba, da so izmed sodobnih pisateljic izbrali dobro ime. Pearl Buck si je v teku zadnjega desetletja osvojila čitatele po vseh celinah, njeni romani, zlasti »Dobra zemlja« in »Mati izhajajo v visokih nakladah v vseh večjih jezikih. Mnogi so jo spoznali tudi v filmu, ki je bil prirejen po »Dobri zemlji«. Sodi med kvalitetne ljudske pisateljice.

Pearl Buck se je rodila kot hčerka angleškega protestantskega mislonarja, ki je oznanjal evangelijski nauk med Kitajci. Oddtol kitajski motivi v njenem delu. Svojo mladost je preživela na Kitajskem in iz teh doživetij črpa še vedno velik del literarne snovi. Njene spise odkliče plemenit, poduhovljen realizem. Kdor prebere »Dobro zemljo« in »Mater« — sledi

nji roman je eden najkrajšjih epov o materinstvu v vsej svetovni literaturi — gleda na Kitajce in njihovo življenje z mnogo simpatičnejšimi očmi. Nemara je tudi to pripomoglo, da so se švedski akademiki v času japonsko-kitajske vojne odločili za ameriško pisateljico znanih kitajskih romanov.

Življenje in svete priznane v prihodnji številki članek »Življenje kot naravoslovni problem«, dalje članek o slovaški prestonici Bratislavi, Milana Perjana črtico »Kopa žar«, začetek spisa dr. Frana Götta »Zločini zaradi duševne abnormalnosti«, članek »Afrika v starem vek«, prevod novele Guy de Maupassanta »Prigoda Walterja Schnaffsa«, J. Kostiala jezikovna prispevka »Krištan« in »Planika in narcisac«. Rubrike Fotoamater, Iz praktične medicine in druge zaključujejo številko, ki prinaša tudi mnogo drobica in ilustracij.

R. H. Bruce Lockhart, bivši angleški diplomat, ki je spisal več zanimivih in mnogo provajanih knjig o današnji srednji Evropi z osebnimi spomini na česke politike in na ribolov v dolenski Krd, pripravila daljšo knjigo o Balkanu, slati o Srbih. Knjiga bo izšla v kratkem v Londonu.

S P O R T

Zemunci v Ljubljani

Jutri ob 14. Ljubljana—Sparta, ob 13. Ljubljana—Jadran jun., oboje na igrišču ob Trševi cesti

Po dolgem se nam bo jutri spet nudila prilika videti doma lgaško prireditve. Ni so preproste take prilike kakor smo že dejali, zato pa morajo biti nastopi našega lgaša doma tembolj privlačni.

Moč jutrišnjega gosta smo večerj ocenili in pripomnili, da do zadnjega sodničkovega življa naši fantje ne smejo popustiti. Gosti so enako nevarni v začetku in ob koncu tekme. Zato se morajo naši zavzeti te nevarnosti.

Kakor zagotavlja klubovo vodstvo, bo imelo bržkone na razpolago skoraj vse igralce, ki pridejo za lgaške nastope v postev. Tudi ne dvomimo, da bodo fantje dali vse iz sebe, jutri in še vse naslednje nedelje, ko bodo igrali na domačih tleh. Vendar želimo poudariti ob tej priliki, da mora tudi domača publika izpolniti svojo dolžnost. Ni kraja, kjer se igra nogomet, da ne bi domačini imeli opore pri svoji

publici! Tudi, če se naša publika ne zna podžgati, tedaj naj tudi ne vpliva demoralizacije na svoje igralce kakor se je to pripetilo še nekajkrat.

Posebno mlajši igralci potrebujejo precejšnjo dozo vzpodbude. Če jim je dati ne moremo, tedaj jim nkar ne odvzemajmo volje do borbe.

Ker oba jutrišnja nasprotnika potrebujejo točko, zato je pričakovati ostre borbe. Upajmo, da ta ne bo prešla dovoljenih mej. Doslej so se naši fantje pokazali vsepovsod kot fair igralci in enako pričakujemo seveda tudi od gostov. Tedaj bo prišel vsak obiskovalec na svoj račun.

Tekma se bo pričela po odredbi JNS ob 14. ob 13. pa bodo nastopili juniorji Ljubljane proti Jadranovim za točke. Tudi pri tej tekmi bodo sportal prijatelji imeli dovolj užitka.

Novo kolo tekem LNP

Vzporedno z lgaškim prvenstvom se bliža koncu tudi prvenstveno tekmovalje v območju LNP, v katerem bo jutri spet zelo pester spored.

V Ljubljani opozarjamo čitatele predvsem na tekmo

Mars—Bratstvo

ki bo ob pol 10. na igrišču Ilirije za Kolinsko tovarno.

Bratstvo si je nabralo že dovolj točk, da je prevzelo vodstvo v ljubljanski skupini I. razreda, kar pomeni, da je trenutno v odlični formi. Marsovci bodo to pot merili moči z Jesenicami na domačih tleh. Ze na Jesenicah je imelo Bratstvo dovolj opravka z njimi, gotovo pa jim bo šlo še težje na tujem igrišču. Ker bodo prvi skušali ponoviti svojo zmago, domačini pa po možnosti izsiliti vsaj točko, bo tekma gotovo prav zanimiva in napeta.

Razen tega bodo v tej skupini igrali še v LUBLJANI: Svoboda—Reka ob 9.30 na igrišču Ljubljane in JESENICAH: Kovinar—Hermes ob 14.30 na igrišču Kovinarja.

Jadran v Kranju

Po daljšem odmoru bo jutri v Kranju spet prvenstvena nogometna tekma. To pot bodo prišli v goste simpatični Jadranovci, ki so zdaj na petem mestu v tabeli in samo za dve točki za Kranjem. Čeprav je Kranj v prvi tekmi v Ljubljani visoko zmagal, ne računa s tem, da bi mogel prav lahko opraviti s trdim in žilavim moštvom Jadrana.

Tekma se bo začela ob 15. na igrišču Kranja, po tekmi pa bo domači klub priredil veliko športno zabavo pri Stari pošti. Spored namerava poživiti še s posebno točko, športnim kegljanjem na dobitke, ki bo pospeje v Narodnem domu. Zmagovalec bo prejel novo moško kolo, bo pa tudi še mnogo drugih lepih dobitkov.

V MARIBORU bo spored naslednji: Zeleničar—Slavija ob 14.30 na igrišču Zeleničarja in Rapid—Mura ob 14.30 na igrišču Rapida ter v ČAKOVCU: ČSK—Matibor ob 14.30 na igrišču ČSK.

Celjski spored

Jutri popoldne bosta na igrišču pri »Skalni kleti« v Celju dve podsavezni prvenstveni tekmi. Ob 13. se bo pričela tekma Jugoslavija: Olimp, ob 14.30 pa tekma Atletiki: SK Celje. Za prvo tekmo je delegiran sodnik G. Veble, za drugo pa G. Kopic iz Maribora. Ker bosta obe tekmi gotovo zelo živahni in napeti, vlada za srečanja veliko zanimanje.

Ob 10. dopoldne se bo pričela na Glaziji drugorazredna prvenstvena tekma med SK Laškimi in SK Borutom iz Gotovelj. Sodil bo G. Oberlindtner.

V nekaj vrstah

Kakor čitamo v »Službenem vestniku« LNP, je I. tajnik G. Mirko Perle, ki je dolga leta opravljati to važno funkcijo v našem nogometnem podsavezu, podal ostavko. Na njegovo mesto je bil kooptiran dosedanj član upravnega odbora G. Josip Kuhar.

Po beograjskih listih posnemamo, da je varazdinska Slavija, eno izmed lgaških moštev, s katerim ima Ljubljana v zadnjem delu tabele precej neposredne račune, zašla v resno krizo. Deloma so njegove vrste zapustili agilni funkcionarji, še več skrbi pa povzroča klubovemu vodstvu odhod nekaterih najbolj uspešnih aktivnih igralcev, tako Madžarića, Solitija in Pavletića.

Znani igralec zagrebške Concordije Elbli, o katerem je bilo lani ob tem času precej govora zaradi njegovega nenadnega bega v Beograd, odkoder pa se je potem le spet vrnil v svoj matični klub, namerava zdaj menda že spet pobrati šila in kopita. Zda

Naše gledališče

D R A M A

Začetek ob 20. uri
Sobota, 12.: Brezov. gaj. A.
Nedelja, 13. ob 15. uri: Moliere: Izdijena ženitev, Ljubezen zdravnik. Izven. Znižane cene. Ob 20. Potopljena svet. Izven. Znižane cene.

Ponedeljek, 14.: Zaprti.

S prihodnjo dramsko premiero bomo spoznali nordijskega pisatelja Strindberga kot pisca pravilne igre »Labodka«, ki je prav tako namenjena odraslim, kakor mladini. Delo je izredno zanimivo. Vprizorilo se bo s scensko glasbo, ki jo je k temu delu napisal finski skladatelj Sibelius. Režija bo Ciril Debevec. V glavnih vlogah bodo nastopili: ge. Marija Vera kot mačeha, Vida Juvanov kot Labodka, Šaričeva kot Labodkina mati, gđ. Slavčeva Signe, Boltarjeva Princova mati, gđ. Skrbinska Mladi kralj, Cesar Vojvoda, Potokar vrtnar, Plut ribič. Premiera bo 16. t. m.

O P E R A

Začetek ob 20. uri
Sobota, 12.: Don Kihot. Premiera. Premierski abonma.
Nedelja, 13. ob 15. Gofica Marica. Izven. Globoko znižane cene od 24 din nazadol. Ob 20. Gejša. Izven. Znižane cene.

Ponedeljek, 14.: Zaprti.

Na nočujoči premieri v operi se prav posebno opozarjamo. Francoskega opernega skladatelja Massenetja, ki ga poznamo po njegovi resni glasbi, bomo slišali to pot v komični operi svetovnega slovesa Don Kihot. Tekst je vzet po znanem španskem romanu Cervantesa, prevedel ga je za opero kapelnik Niko Štritar, ki ima tudi muzikalno vodstvo opere. Tri glavne vloge so v rokah gg. Primožica, Betetina in ga. Kogejeva. V ostalem sodelujejo dame: Ribčeva, Hejbalova in gg. Marčec in Sandcin. Režijo bo imel Primožič.

SENTJAKOBKO GLEDALIŠČE

Sobota, 12. ob 20.15: Vdova Rošinka. Premiera.

Nedelja, 13. ob 20.15: Vdova Rošinka. »Vdova Rošinka« je našemu občinstvu že znana in priljubljena komedija. Z vsebino, ki je naša duša zelo blizu, se v tej igri stopnjuje naša pozornost do napete osredotočenosti. Iščemo vzdušje gorenske hiše, vedri, sproščujoči dialog, komične situacije, to so odlike »Vdove Rošinke«. Režija ga. Juvanove je uporabila vsa razpoložljiva sredstva, da bi omenjene odlike še pridobile na veljavnosti. Glavne vloge so v rokah najboljših igralcev: Bučarjeva, Grgurevičeva, ki proslavi svoj stoti nastop, Porentova, Plevelj, Eypper, Moser in Gornik. Nabavite si vstopnice že prej!

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 12. ob 20.: Prevara. Krstna predstava.
Nedelja, 13. ob 15.: Boccaccio. Ob 20. Hudičev učeneo.

R A D I O

Sobota, 12. novembra
Ljubljana 12: Pester spored s plošč. — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Plošč. — 14: Napovedi. — 17: Otrška — 17.30: Plošč. — 18: Otrška — 18.30: Otrška — 18.45: Otrška — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura: Nikola Djurković, prvi srbski moderni komponist. — 19.50: Beseda k prazniku. — 20: O zunanji politiki (dr. A. Kuhar). — 20.30: Dolenjsko martinovanje (napisaj g. Jože Dular, izvajajo člani rad. igr. družine in »Fantje na vasi«). — 22: Napovedi poročila. — 22.15: Za dober konec tedna igra radijski orkester.

Nedelja 13. novembra
Ljubljana 8: Radijski šramel. — 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz franč. cerkve. — 9.45: Verski govor (g. Jože Jagodica). — 10: Radijski orkester. — 11.30: Lahka glasba. Sodelujejo: duet ceter, duet orgle in harmonike. — 13: Napovedi. — 13.20: Akademski pevski kvintet. — 14: Plošč. po željah. — 17: Kmet. ura: Silnava in Parkeljka (dr. L. Hribar). — 17.30: Domači napavi (plošč.). — 18: Vesela kmečka zgodba »Strah v koruzi«. — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: Radijski orkester, vmes Trboveljski pevski jazz kvartet. — 21.15: Samospevi in dvospevi. Pojeta gđ. štefica Korenčanova in ga. Dragica Sokova. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

Beograd 16.40: Ljudski spored. — 20: Vojaška godba. — 21: Narodne pesmi. — 22.20: Ples. — Zagreb 16.45: Plošč. — 20: Mandoline in recitacije. — 20.45: Lahka glasba. — 22.20: Plesni komadi. — Praga 19.30: Koncert pevcev in orkestra. — 20.40: Lahka godba in plošč. — Varšava 21: Pester glasbeni spored. — 21.40: Zabaven spored in lahka glasba. — Sofija 18: Lahka in plesna muzika. — 19: Orkester in skladbe za čelo. — 20: Petje. — 20.55: Lahka in operna muzika. — Dunaj 12: Orkester. — 15.30: Komorna glasba. — 18.20: Lovske slike. — 20: Dunajski simfoniki. — 22.30: Lahka godba in ples. — Berlin 19.20: Lahka glasba. — 20.10: Pester spored. — 22.30: Lahka godba in ples. — München 19: Orkester. — 20.15: Operni prenos. — 23: Orkester. — 24: Nočni koncert. — Pariz 19.30: Lahka glasba. — 20.30: Klavirske skladbe. — 21.30: Zvočna igra.

PAUL RIPSON

Stratosferski pilot

Roman

In prvi trenutek ga je hotel raztrgati na drobne koščke, toda takoj si je premislil. Mirno je sedel v naslonjač, pripalil cigareto, potem pa je počasi spet vzel to pismo v roke. Ovitke in papir sta bila navadna, brez vsakega znaka, po katerem bi se dalo sklepati, kje je kupljeno, ali kakšen bi bil pošiljatelj. Besede v pismu, kakor tudi naslov so bili pisani z navadnim pisalnim strojem, tako da iz pisma samega ni bilo mogoče prav nič sklepati na odposiljatelja. To je bilo edino, kar se je dalo dognati, in to je bilo negativno. Sedaj si je Fred stavil dve vprašanji: kdo bi mogel biti pisec in zakaj je to pisal, in drugič, ali je bilo res, kar je stalo pisano v pismu. O tem drugem prepričati se, ni bilo baš težko, ostalo je samo prvo vprašanje, kdo je pisal, in zakaj je pisal. Na to pa Fred ni vedel odgovora. Zaman si je belil glavo. Ni imel prijateljev, pa tudi neprijateljev, ki bi jih mogel le iz daleka osumiti, da bi mogli poslati takšno pismo. In vendar je moral biti to nekdo, ki mu je stal blizu, kajti vedel je njegovo ime, ime Leje in onega mladega Argentinca, kakor tudi naslov njegovega hotela. Tu mu je nenadoma šinila v glavo misel: vratar Lejine hiše! To je bila edina rešitev uganke, sicer ni bila sigurna, toda možnost je bila velika. Bog ve, iz

katerega vzroka je to napravil. Morda se je hotel maščevati nad svojo gospodarico? Fred je bil pilot tudi v vsakdanjem življenju: ni dolgo razmišljal in okleval, kaj mu je storiti, temveč je imel takoj svoj načrt gotov. Hotel se je najprej prepričati, ali je vsebina pisma resnična. Obšel je dežni plašč, ki ga je imel že nekaj let v omari, in katerega že dolgo ni vzel, posadil staro čepico na glavo in tako zelo v svoji zunanosti spremenjen je šel dol v hotelsko garažo, kjer je imel svoj avto. Toda ni ga vzel, temveč je dejal garažistu: — Peljem se v zunanje okraje, in pri tem prokletem dežju, ki že pada ves popoldan, ne bi hotel umazati svojega voza. Ali nimate kakšnega starega Forda, in mi ga posodite za to noč? — Lahko vam ustrezem, Mr. Blair, kar stopite z mano. In vedel ga je na drugi konec velikanske garaže, kjer je stal v kotu star dvosedezni Ford. Bil je športne tipe, toda zločljiva streha, ki sta jo dvignila, je bila še prav dobra za slabo vreme. Eden mehanikov je napolnil rezervoar z gorivom, preizkusil žaromete in zavore, ter dejal svoj običajni: »O. K.« Fred je sedel v voz in se odpeljal. Zunaj je bilo. Fred je imel časa, kajti bilo je šele pol osmih. Peljal se je najprej proti stanovanju Leje. Vozil je mimo hiše in opazoval okna. Vse je bilo temno, torej je menda ni bilo doma. Dobro je vedel, da so okna njegovih sob v tretjem nadstropju na desni, in ravno ta okna so bila temna. Tudi ni bilo nobenega voza pred vhodom. Izgledalo je, kot bi hiša

spala. Fred je vozil naprej ter se ustavil v stranski ulici, kjer je bilo dovoljeno parkiranje.

Njegovo početje se mu je zdelo prav za prav nizkoto, kajti ogledovanje je bilo proti vsem njegovim življenjskim nazorom. Ljubil je odkritost in poštenost, zahrbtno opazovanje mu je bilo tuje, toda v tem slučaju je vedel, da gre za njega samega in njegovo bodočnost in vztrajal je pri svojem opazovanju. Peljal se je okoli prihodnjega bloka hiš in spet vozil mimo Lejine hiše. Pozornosti ni mogel vzbujati, kajti pred in za njim je hitela dolga vrsta voz. Tudi je sedel v zaprtem vozu, zastrti od vseh strani, tako da ga nihče tudi iz bližine ni mogel spoznati. Tudi to pot ni ničesar opazil pred hišo. Peljal se je mirno naprej. Treba je bilo potrpljenja. Spet je zavozil na drugo stran in se čez nekaj časa vračal. Naenkrat pa je v svoje največje začudenje opazil levo od sebe spredaj Lejin roadster. Imel je srečo: voz, ki je bil med njegovim in njenim, je zavil pri prihodnji ulici v desno cesto in z enim sami skokom je pognal svojega Forda tik za Lejin voz. Vozila ga je sama, kljub dežju, lahni megli in temi je spoznal obrise njene glave. Bila je sama v njem. Vozila se je domov. Sledil ji je in potem malo pred njenim domom v naglem diru prehitel ter izginil v daljavi. Peljal se je do prvega telefonskega avtomata in tam poklical njeno številko.

Vratarju, ki se je javil, je govoril s spreminjenim, globokim glasom, ter ga vprašal, ali je Lea doma.

— Kdo je pri telefonu? je vprašal vratar.

— Mr. Armour, je odgovoril Fred.

— Mi je žal, ali miss Mountavon se vrne šele popoldne nazaj v New York.

Fred je položil slušalko na aparat nazaj in se skoraj na glas zasmeljal. Potem je šel nazaj v svoj avto in se odpeljal. Vozil je na 44. cesto ter si ogledal okolico dotičnega hišnega bloka, v katerem se je nahajal dancing »The Crocodile«. Vhoda iz ceste ni bilo v ta lokal in tudi nobenega napisu ni bilo na hiši. Morda je bilo pismo le lagalo. O tem se je bilo treba prepričati. Fred je spet zapeljal svoj avto v stransko ulico in nato šel v ono hišo. Liftboju, ki ga je v njegovem starem covercotu malo debelo gledal, je po domače pomežiknil in dejal samo »The Crocodile«. Mali ni dejal ničesar, temveč ga je vedel do osmega nadstropja in mu pri izstopu iz lifta dejal:

— O. K.

Fred je pozvonil na vratih, ki mu jih je bil označil liftboj in dejal črncu, kateri mu je prišel odpret »Crocodile«, in ne da bi počakal njegovega odgovora, je sleknil svoj covercot ter ga zajedno s čepico predal začudenemu služabniku. Neženirano je nato stopal skozi garderobo naprej in prišel pri vratih, skozi katera je čul pritajene zvoke godbe, v večjo, na pol temno sobo, kjer je bil dancing. Bilo je še prezgodaj in plesal ni nihče, čeprav je velik zgodnik na steni spuščal konzervne takte plesne godbe. Le pri nekaterih mizah so sedeli redki gostje in pili, seveda alkohol, prepovedano kapljico. Natakari, ki je stopila k njemu, je Fred naročil čašo whiskyja s sodo, in ko mu je prinesla zaželeno, je dognal, da je bil v istini prvovrsten.

NOUGAT

GALAK

4 NOVE ŠPECIJALITETE

CRAKLAIT

CITRA

IZVRSTNA
SLAŠČICAFINA NAPOLNJENA
BELA ČOKOLADA

NESTLÉ

MLEČNA ČOKOLADA
S PRAŽENO RŽJO
ZELO REDILNAODLIČNA ČOKOLADA
S KREMO OD CITRONE

MALI OGLASI

Kampa, kam?

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Na Kurešček

vozi avtomobila v nedeljo dne 13. novembra ob 8. uri jutraj, izpred Mesnega doma. Prijave tel. 36-98.

26389-18

Službo dobi

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Korespondenta

(ali korespondent) sprejme večja in manjša posla. Popolna samostojnost s slovenskim, srbsko-hrvatskim, nemškim dopisovanjem, znanje stenografije, pogoji. Ponudbe z navedbo izobrazbe, znanja, doseganega službovanja in zahtev pod šifro »Korespondent Ljubljana« na pošt. predal 298.

26412-1

Izjava

Podpisani izjavljam, da nisem plačnik za nikake dolgov, ki bi jih napravila moja žena Stefania Holinger. Anton Holinger, Čret, št. 73, Celje.

26421-51

Izuredne pletilje

na stalno, Rže K. Soss — Mestni trg.

25827-1

SENZACIJA

KOZMETIKE

Morana

„Morana“ daje večno mladost in lepoto

Za ženo od 40 let naprej hormon aktiv din 60.— vrača ženi aktivnost in mladost, za ženo od 30—40 let hormon mišje žleze, din 50.—, za ženo od 18—30 let vitamin krem visoko gorja, din 40.—, lesni hormon krem za nagubano in suho kožo din 50.—. Vitamin krem za suho in občutljivo kožo, podloga pudra din 30.—. Lišaj krem odstranjuje vsakovrstne lišaje, din 50.—. Specijalni krem odpravlja izpuščaje, mozolje, rdeče in modre madeže din 50.—. Krem proti soncu odstranjuje vsakovrstne pege in madeže din 50.—. Rdečilo v vseh nijansah za ustna in lica din 20.—. Puder v vseh nijansah, škaticica din 25.—. Pošljamo po povzetju. »MORANA« — SPLIT Strokovne nasvete za odstranjevanje vseh neveselosti dajemo brezplačno.

Perfektna frizerka

zmožna vseh v to stroko spadajočih del, dobi takoj mesto. Avgust Taček, Celje Gosposka ul. 13.

26422-1

Dve frizerki

perfektni, sprejemni takoj. Salon Heda, Ljubljana — Strossmayerjeva 4.

26386-1

Knjigovodkinja in korespondentka

samostojna, večja slovenščina in nemščina, dobi mesto v eksportni trgovini za 1. januar. Ponudbe z navedbo plače proti prostemu stanovanju in hrani v hiši. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Exporte«.

26277-1

Natakar

srednje izobrazben, dobi takoj mesto v Oficinski mešči kassare Petra I. Maribor.

26348-1

Vrtnar

dobi stalno službo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Trtine«.

26232-1

Solidna damska kapela

izkve dve mladi začelnici. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

26379-1

INSERIRAJTE V »JUTRO«

Delavko

za pospravljanje sob in trgovine, sprejemno. Drogija »Messa«, Miklošičeva cesta 80.

26367-1

Službe išče

Vsaka beseda 50 par; davek 5 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din; najmanjši znesek 12 Din.

26411-2

Izprašan kurjač

vešč in vreden, izučil kovač, želi premeniti mesto. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Poročne«.

26411-2

Brivski pomočnik

kateri striže tudi vse frizure, želi vstopiti v službo, tudi na delo. Marincelj Martin, Novasela 12 pri Kočevju.

26279-2

Vajenci (ke)

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

26425-4

Za hrano

instruiran visokošolac, izkušen inštruktor. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Absolvente«.

26425-4

Starši!

Prijavite svoje otroke v tečaj harmonike, kjer se v kratkem času naučite igranja. Prijaviti vsak turek in petek Restavracija Derenda, Rimška cesta.

26360-4

Glasbila

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

26347-26

Ehrbar pianino

nov, skrajno poceni napredni. Pianino in klavirski posli, najmanjšim oblikom. Zaloga klavirjev F. Bodner, Maribor, Gosposka 40.

26347-26

Kupim

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

26379-1

Ročni voziček

»dirco« dobro ohranjeno, kupimo. Strojna zadruga v Dravljah. Tel. 30-81.

26374-7

Transmisijsko gred

50 mm močno, vsaj 4 m dolgo s tremi zidanimi konzolami in ležaji kupim. Ponudbe na B. Kolb, St. Vid nag Lj.

26060-7

Kupim

večje množino hmeljskih drogov. Pisarne ponudbe na podružnico Jutra v Celju pod »Hmeljeve«.

26267-7

Auto, moto

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

26349-10

Avto »Opel«

tip 1932 prodam za 5000 din. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

26282-10

INSERIRAJTE V »JUTRO«

Ni vsako izbočeno steklo

PUNKTALNO STEKLO

Beseda »Punktal« je postavno zaščiteno geslo tovarne Zeiss za označbo točkastega očitavanja njenih stekel za naočnike — Zeiss-ovo kvaliteto. Cena Punktal stekle ni dosti večja od drugih izbočenih stekel. Kot znamenje ima vsako Zeiss steklo ugravirano znamko Z. Pazite na to!

ZEISS - PUNKTAL DOVRŠENO STEKLO ZA VID

Zeiss-ove reklame v izločbenem oknu vam pokazujejo strokovno trgovino za optiko, v kateri dobite vse Zeiss-ove izdelke. Pojasnjevalni list »Punktal« in cenik brezplačno pri Carl Zeiss, Jena ali pri M. Pavlov, generalno zastopstvo za Jugoslavijo, Beograd, Mil. Draškovića ulica br. 9. — Poštanski pretinac 411.

Obrt

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

26370-21

Krojaški atelje

FRANC IGLIC, Pražakova 10 se priporoča. Vsa moška in damska oblačila ter popravila.

26293-30

Lskali

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

26347-26

Mesarsko

delavnico z vsemi klobasičarskimi stroji na električni pogon, s kompresorjem, oddam v najem. Naslednjici Mikšič Ogulin.

27238-19

Frizerji!

Ugodno prodam brivsko-frizerski salon z vsemi potrebnimi aparati in letovskimi kraji Gorenjske radi oddelne. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Odlidno vpeljan«.

26377-19

Posest

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

26423-20

Trgovska hiša

velika, dvonadstropna, v središču mesta Celja, z velikimi skladišči, napredni. Ugodna naložitev kapitala. Ponudbe na podružnico Jutra v Celju pod »Ugodno«.

26423-20

Prodaj hišo

Cesta v Rožno dolino, Zid. ulica ul. 8, za 160.000 dinarjev.

26410-20

Stanovanje

Dvosob. stanovanje oddam v novi vili, suho, visokoprično 1. decembra — 1 min. od postaje D. M. v Polju. Tomšič, Verže 111.

26354-21

5-sobno stanovanje

za pisarno, prihično, bomo oddali v l. 1939. na Aleksandrovi cesti. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Pisarne«.

26370-21

3-sobno stanovanje

solončno, v kuhinjo, brez kopalnice, oddam za decem. ber mirni stranki brez otrok na Sv. Petra nasipu. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

26380-21

Prazno sobo

zelo lepo, razčno, ter solončno, s posebnim vodom in souporabo kopalnice, oddam v centru za decem. ber mirni stranki. Naslov, kjer se dobe informacije, prejmete v ogl. odd. Jutra.

26353-23

Dve sobi

opremljeno in eno prazno, s posebnim vodom, oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

26375-23

Sobo

razčno in solončno, s souporabo kopalnice, oddam 15. novembra rednemu plačniku. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

26342-23

Stanovanja

eno ali dvosobno, v centru iščem. Ponudbe pod »Navedbo cene na ogl. odd. Jutra«.

26390-21a

Sobo odda

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

26347-26

Opremljeno sobo

strogo sanitarno, oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

26431-23

Opremljeno sobo

s posebnim vodom in elektriko, oddam na Elek. trgu 19-11.

26408-23

Informacije

Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

26347-26

Do Osijeka

preznanje prevoz blaga s tovornim avtomobilom. Naročila oddati v gostilni Turk, Strelška 22 do nedelje opoldan.

26398-31

Naročniki »JUTRA«

na varovanje za 10.000 Din.

26408-23

Spet slinavka v radovljiškem srezu Na Brezjah in Črnicu so okuženi štirje hlevi

Brezje, 10. novembra. Pred dobrim mesecem je bilo razglašeno tudi po časopisju, da se je posrečilo zatreti slinavko in parkljevko, ki je v preteklem poletju napravila mnogo zla med gorenjskimi kmeti. Skoro dva meseca že ni bil v radovljiškem srezu prijavljen noben nov primer te kužne bolezni. Prav zaradi tega smo bili toliko bolj iznenadeni, ko je na Črnicu pri Brezjah spet zbolelo govedo za to kužno boleznijo. Primer pa ni ostal osamljen, temveč se je kljub vestnemu uvaževanju veterinarskih predpisov bolezen pojavila dva dni nato že v treh hlevih na sosednjih Brezjah.

Ti primeri nam kažejo, kako zelo nalezljiva je slinavka in parkljevka. Ni izključeno, da je bila od istih ljudi zanesena v vse hleve. Ljudje pri nas menijo, da prinašajo to bolezen gonjaki živine, ki prihajajo iz Hrvaške. To pa ni zelo verjetno, ker vendar nimajo taki ljudje povsod stopa. Posebno v manjših hlevih ne prihajajo. Verjetnejše je, da se nalezljive živinske bolezni širijo po domačih ljudeh in da jih prenašajo iz hleva v hlev vozniki in prekupovalci živine.

Sreča v nesreči je, da se je na Brezjah, kamor prihaja čez poletje na tisoče romarjev, bolezen pojavila zdaj v jeseni, ko poseča kraj le malo ljudi iz drugih krajev. Brezje in okolica sta bila v preteklem poletju hudo prizadeta tudi zavoljo svinjske kuge in rdečice. Za tema boleznima je poginilo mnogo svinj.

Kmetje tod okoli tožijo, da je zanje vedno vse narobe. Stari ljudje se spominjajo le prav malo tako ugodnih letin za repo, pesu in korenje kakor letos. Pa kaj pomagajo polne kleti svinjske krme, ko pa imajo marsikje prazne svinjake. So vasi, kjer ni posestnika, ki ne bi imel letos nesreče pri živini. Mnogo je ljudi, ki nimajo denarja, da bi kupili druge svinje, svinjske krme pa tudi ne morejo prodati ugodno. So pa tudi posestniki, ki imajo denar, a so v preteklem letu doživeli toliko nezdod,

da so obupali nad rejo svinj. Pri splošno neugodni prodaji mleka, posebno čez zimo, in pri precej ugodnih cenah za seno, otavo in slamo pa so mnogi kmetje zmanjšali tudi stališče goved. Prav zaradi pogostega pojava živinskih bolezni mnogi računajo, da imajo boljše dohodke od prodaje krme kakor pa od živinoreje.

Potrebno bi bilo nekaj ukreniti, da živinoreja pri nas ne propade.

Slinavka tudi na Dolenjskem